EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 14. aprillil 1971

Nr. 29 (3614) 13. aastakäik

LÄTITAR TÖLKIS KEELUAUTOREID VIIBIB VANGLAS

Lätis on toimunud protsesse, mis on otseses seoses läände smugeldatud vene protestimaterjalidega, nagu selgub pörandaalusest "Jooksvate sündmuste kroonikast" ja samuti Riia ajalehtedest. Viimastes avaldati Lätra ülemkohtu otsus Lidia Doronina kohta, kes möisteti kaheks aastaks vangi 'r'iikliku ja ühiskondliku korra vastu laimu sisaldava materjali paljundamises ja levitamises". Paljunduste hulka kuulunud Amalriki ja Solzhenitsöni materjal. Samas, koht uees, töstis prokurör süüdistuse ka tunnistajana esinenud Maija Silmale, kes vangistati.

Doronina on vene nimele vaatamata läti rahvusest ja töötas kultuuriministeeriumis.

Tema juurest oli leitud läbiotsimisel pörandaaluse kirjastuse materjale. Naist süüdistati nende paljundamises ja levitamises, mida ta ka omaks võttis kohtu ees. Protsessil kuulatud üle 60 tunnistajat.

Doronina on varem viibinud viis aastat vangilaagris ühe iseseisvusaegse läti poliitiku varjamise pärast. Kohtu ees vahistatud tunnistaja Maija Silmale olevat paigutatud lätlaste andmetel vangla psühhiaatrilisse osakonda. Ta kannatavat vähjahaiguse ning kõrge vererõhu all.

Silmale esines kaitse tunnistajana, kui Doroninat süüdistati vene okupatsiooniautorite Amalriki ning Sozhenitsöni kirjade ja tööde paljundamises.

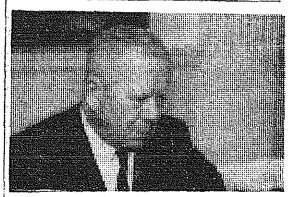
Mida Silmalele on süüks pandud ei ole teada. Ta on tegutsenud tõlgina ja muide tõlkinud ka keelatud prantsuse autorite, nagu Antoine de Saint Exupéry proosat, mille vastu kirjandusringkonnis tuntakse suurt huvi. Ka Maija Silmale on varem olnud Siberis — ta küüditati 1949.a. märtsi suurküüditamisel just oma tõlgete pärast.

Pärast 12 aastast Siberis viibimist sai ta lõpuks pöörduda kodumaale, kus ta nüüd uuesti on "nõukogude õiguse" küüsis.

"Jooksvate sündmuste kroonika" teatel on möödunud aastal Riias ülemkohtu poolt süüdi möistetud kolm lätlast (Berzins, Markants ja Valeri, viimane on eesnimi, sest käsitsi paljunduses oli nimi segaselt kirjutatud) nõukogudevastase propaganda levitamise ja illegaalsete relvade omamise pärast.

Nad olid aasta varem oktoobrirevolutsiooni aastapäeval levitanud 3000 lendlehte, milles käsitleti nii rahvusvahelist vene poliitikat kui ka läti rahvuslikke probleeme.

Miilits korjas ära 3000 lendlehte. Kohtupidamine toimus salajaselt. Berzins möisteti kolmeks aastaks "paranduslikele töödele", teised kaheks aastaks range rezhiimiga koonduslaagrisse.

Ilmar Raamot

Vaba Eesti KOMITEE delegaadid ROOTSI

Vaba Euroopa Komitee saadab ka sel kevadel oma komiteede liikmeid ringreisile Euroopasse. Mai lõpul saabub Rootsi Vaba Eesti Komitee liige Ilmar Raamot, kellega kaasa sõidab ka eesti delegatsiooni liige Albert Suurkivi. ERN koos Rootsi Eestlaste Eskindusega korraldavad neile ühise ettekandekoosoleku. Samuti toimuvad seoses selle külastusega Euroopa Ikestatud Rahvaste Esinduse (ACEN) Rootsi delegatsiooni ja Rahvusvahelise Põllumeeste Uniooni Rootsi esinduse kokkutulekud.

Püstolidraama Jugoslaavia suursaatkonnas

Atentaat Jugoslaavia suursaadikule Stockholmis on tekitanud "häireid" Rootsi ühendustest Jugoslaaviaga. Välisminister Tepavac märgib, et kui siinne valitsus ei võta kasutusele rangeid abinõusid selleks, et kaitsta jugoslaavia kodanikke, on sõbralikud suhted mõlema maa vahel tõsises hädaohus. Tuleb märkida, et jugoslaavia protest anti rootslastele üle Belgradis suusõnaliselt, mitte kirjaliku noodina.

Atentaadi Jugoslaavia suursaadikule Stockholmis panid toime kaks kroaatlast, kes tulistasid saadikut püstolist. Kaks lasku tabasid pähe, kuid kuulid ei kahjustanud vitaalseid organeid. Saadik toimetati haiglasse, kus teda opereeriti ja eemaldati üks kuulidest.

Peale selle sai tabamuse ka saadiku sekretär, kelle vigastust ei peeta elukardetavaks. Jugoslaavia suursaadik Rolovic oli juba varem hoiatanud Rootsi võime, teatades, et taolisi aktsioone võib kroaadi äärmuslaste poolt oodata. Eriti pärast seda, kui Jugoslaavia konsulaat Göteborgis mõne aja eest okupeeriti äärmuslaste poolt ja personali ähvardati maha lasta.

Stockholmi atentaatorid olid noored mehed aastates 21 ja 23. Enne tulistamist seoti suursaadik köitega kinni ja ta kaela ümber seoti nahkrihm. Hädaohus olid ka politseid,kes saatkonda sisse tungisid, kuna atentaatorid tulistasid mitu lasku läbi ukse.

Lydia Vohu Stockholmi esinema

Lydia Vohu

Tuntdu näitleja Lydia Vohu(end. Estonias ja praegu Toronto eesti teatris) tuleb külla Stockholmi,mis puhul Eesti Kultuuri Koondis korraldab pühapäeval, 2. mail KFUM sürues saalis, Snickarbacken 4 sõnalis-muusikalise õhtu, kus teiseks kaastegelaseks on Kanadas hästi tud eesti sopran Erika Veskimets. Klaveril saadab Harri Kiisk. Algus kell 17.

Lydia Vohu esitab eesti kirjanike Underi, Kangro, Ranniti, Viirlaidi jt. loomingut. Lauljanna Erika Veskimetsa kavas on V. Loigu, H. Känd, E. Oja, R. Päts, Zeiger, M. Saar ja E. Tubin.

Inimjaht saatkonna maa-alal

WASHINGTON — USA võimud avaldasid protesti rahvusvaheliste seaduste rikkumise pärast N. Liidu poolt. Venelased saatsid nimelt hiljuti rohkem kui tosina miilitsameest USA saatkonna maa-alale Moskvas, et kinni nabida ühte venelasest arsti ja tema perekonda, kes olid läinud saatkonda informatsiooni küsima.

Kindral Grigorenko

Nüüd läänes viibiv kirjanik Valerij Tarsis (pildil paremal koos eesti kirjaniku Gert Helbemäega), on oma interneerimist nõukogude vaimuhaiglas kirjeldanud romaanis.

Tähelepandav OBS-saade: TÖENDID KGB INTERNEERIMIS-HAIGLATE KOHTA

Rootsi raadio "kultuuri-veerandtund OBS" pühendas end läinud nädalalõpul täielikult KGB "poliitilisele psühiaatriale". Eesti slavist ja eriteadlane poliitilise keelekasutuse alal Aleks Milits refereeris Andres Küngi poolt koostatud saates esmalt uusi Läände smugeldatud tõend-dokumente nagu haiglapäevikuid, arstitäht- ja diagnoose tuntud Vene "vastupanulaste" kohta. Psühhiaatria eriasjatundjana kommenteeris neid materjale Rootsi dotsent C.G. Gottfries Malmöst.

Oma referaadis mainis Milits muuseas, et Stalini ajal oli Venes vaid üksainus erihaigla poliit-vangidele, nimelt "KGB vangla-haigla Kaasanis". Ajal 1941-1956 viibis teatavasti ka Konstantin Päts.

Ametlikult on aga nüüd N. Liidus üles ehitatud "klassideta ühiskond", kus kurjategija vaid saab olla kas kodanlise Lääne propaganda ohver või ühiskondlikku ravi vajav vaimuhaige. Viimane väide haiglate kiire väljachtamise, töi enesega kaasa ka eri-vaimu-

"TÕRKUJAD TEHAKSE HAIGEKS"

Eri-vaimuhaiglaid "poliitilistele" patsientidele leidub nüüd paljudes N. Liidu tähtsates keskustes. Tähtsaimaks on "Serbski" instituut Moskvas, mille viiendat osakonda, kus viibivad "poliitilised vaimuhaiged", juhib kurikuulus professor Luns, "KGB ohvitser arstikitlis". Kogu personal "poliit-erihaiglates" — arstidest talitajateni — kannab sõjaväelisi aukraade ning allub otseselt KGB:le.

Enamus patsientidest neis asutustes on tõepoolest vaimuhaiged,kuid üks väga suur protsent on ka "tõrkujad" intellektuaalid, kes oma vastupanus vormiliselt endid on hoidnud N. Liidu seaduste raamides ja keda seepärast kohtud ei saa süüdi möista.

Viimaste hulka kuuluvad näiteks kindral Grigorenko, poetess Gorbanevskaja, V. Kusnetsov, Viktor Feinberg, Vjessenin-Volpin j.t. Ka kirjanik Valerij Tarsis, kes ka oma raa-

Järg. lhk. 7.

Materjali oli rootsi keelde tõlkinud Aleksander Milits,

EPL *14. aprillil 1971*

Peremees ja sulane

Maailma tähelepanu on suunatud Moskvasse, kus Kremlis toimub N. Liidu kompartei 24. kongress. Mitte ainult selle pärast, et kõnedes antud signaalidest ridade vahelt teataval määral selgub kommunistliku gigandi lähem sise- ja välispoliitika, vaid ka sellepärast, et siit võib välja lugeda võimuvõitluse tulemusi partei tipus. Nii nagu N. Liidu ülemnõukogugi on vaid juba tipus valminud otsuste vastuvõtmise foorum, on ka parteikongress sisuliselt samasuguses funktsioonis. Peremees (resp. peremeeskollektiiv) otsustab ja sulased kiidavad heaks ning aplodeerivad.

See mulje ilmnes ka seekordsest kongressist, kus sulaste hulgas kõneles peremehe keelt ka satraap Eestis Ivan Käbin, kes jutustas, kuidas ta pingutusi teeb eestlaste internatsionaalseks kasvatamiseks n.n. rahvaste sõpruse (loe: venelaste sõbralikkuse) vaimus. Kõike seda vaatamata "imperialistide katsetele meie rahvaid ideeliselt desarmeerida ja eelkõige leninlikku rahvuspoliitikat halvustada. Nõukogude rahvaste sõprust kõigutada". Venelaste armastamisõpetusele olevat takistuseks "imperialistlike luureametite teenistuses olevad tagurlikud emigratsioonikeskused reas lähemaades". Ta sai aplausi, kui ta pühalikult töötas, et eesti rahvas siiski sammub koos vene ja teiste kommunismirahvastega ja "emigrantide ponnistused on asjatud".

Ivan Käbin oli üks pisikestest Palju suurem oli huvi selle vastu, mida esitavad need, kes kongressi kokku kutsusid ja üksikasjalikult kõigi vastuvõetavate seisukohtadega ette valmistasid, s.o. partei ontiimne tippringkond, kus valitsejatena on senini välja paistnud "troika" Breshnev, Kossõgin ja Podgornõi. Ja kahe esimese maratonkõnedest ning nende publitseerimisviisist selgus see, mis viimasel ajal üha selgemalt on ilmnenud: Brezhnevist on reljeefsemalt välja kujunenud diktatuurimaa nr. 1. Ta on selle positsiooni poole liikunud väikeste sammudega, tasa ja targu. Kui pärast Hrushtshovi kukutamist alla kriipsutati "isikukultuse" asendamist kollektiivjuhtimisega kogu nõukogude informatsioonis, siis juba 23-ndal parteikongressil nähtus, et Brezhnev on teistest eraldumas. Ta sai siis Stalini tiitli "peasekretär" ja nüüdselt kongressilt äratab tähelepanu, et Brezhnevi ei tituleerita enam, nagu seni "seltsimees Brezhnev", vaid kui "Leonid Iljitshi", mis kangesti meenutab kõrvale üht teist, vene rahvale sisse juurutatud "rahvasõbra" nime — Vladimir Iljitsh. Isanimest on mõnikord psühholoogilist tulu vähemalt Venemaal. Igal juhul on Leonid Iljitshil nüüd suurim ja otseseim publitsiteet (Kossõgini kõne näiteks lükati edasi tervelt viis päeva ja kui see oli pidamisel, siis ei suunatud temale TV-kaameraid, naja kui see oli pidamisel, siis ek jem lindistatult).

Kes on peremees majas, näib nüüd olevat selge. Mida siis lubati, üteldi ja kavatseti? Sisepoliitiliselt oli eesmärgiks rahvast rahustada lubadustega, et peaaegu kõikidele lubati midagi, nende hulgas tarbekaupade tööstuse tugevdamist, põllumajanduse efektiviseerimist, kuid märkida tuleb, et diktatuuri hellitustaps raske (s.o. ühtlasi sõja-) tööstus jääb endiselt peaaegu kaks korda suuremaks investeeringutes kui kerge- (eeskätt tarbekaupade-) tööstus. Kui palju kordi varem ei ole rahvale lubatud kaupu ja seada jalad alla põllumajandusele?

Mis puutub välispoliitikasse, siis olid nii Brezhnev kui ka Kossõgin suhteliselt ettevaatlikud omas önasnastustes kapilistlike maade suhtes. Söda ei olevat hädavajalik, jatkuvat "rahulikust võistlusest erinevate süsteemide vahel". Eriti kui arenenud kapitalistlike maadega suureneb majanduskontakt. S.t. et need peavad aitama N. Liidul endist ette jõuda. Keegi ei ütelnud nii nagu seda tegi avameelne Hrushtshov: "Meie kord matame teid"... Mis muidugi ei tähenda, et see idee oleks ise maha maetud. Eesmärgiks oli lääne valitsustele järjekordselt muljet jätta, et Kreml just nüüd tahab pinevust vähendada. Kui palju, kus ja kui kauaks?

KLA

Allorgan

Ivan Käbin teatas Eesti kompartei kongressil, mis toimus enne üleliidulist kongressi ,et parteil on Eestis nüüd 72.168 liiget, nendest kandidaate 3852, mis olevat viie +aasta jooksul suurenemine 14.000 võrra. Hiljuti määrati Käbina esimeseks abiks Moskva keskkomitee spetsialist Lebedev, mis tõstab üles küsimuse, kui palju on selles parteis venelasi? Ametlikke andmeid rahvusliku jagunevuse kohta ei anta, kuid ei ole mingi saladus, et venelaste protsent komparteis Eestis on tugevasti suurem kui venelaste arv protsentuaalselt. End. Washington Posti Moskva-korrespondent Anthony Astrachan on oma Baltikumi-reisil näit. kuulnud, et parteis on 40 protsenti venelasi.

Tuleb meeles pidada, et sisserändavad venelased-kommunistid kantakse automaatselt üle Eesti parteisse, mis ju ainult nimeliselt on veel ajalooline "Eestimaa Kommunistlik Partei", olles nüüd juba ammu tegelikkuses N. Liidu partei allorgan, niinimetatud "vabariiklik parteiorganisatsioon", nii nagu seda vene ajakirjanduses juba mõnda aega nimetatakse. Ka Käbin oma aruandes ütles: "meie vabariigi parteiorganisatsioon". See on ka täpsem nimetus, kuna parteiliikmed on praegu ametlikult "N. Liidu kommunistliku partei" ja mitte "Eesti kommunistliku partei" liikmed — see viimane instituut on esimesse sulanud. Juba ajast peale, mil Eesti vägivaldselt annekteeriti. Siit nähtub, kust selle parteiorganisatsiooni tegelik juhtimine ja direktiivid tulevad.

VÄLISKOMMENTAAR

VENE PARTEIKONGRESSILT

See oli pikk kõne, millega peasekretär Leonid Brezhnev esines vene kommunistliku partei 24. kongressil Moskvas. Koos kahe vaheajaga kulus selleks ligemale seitse tundi. Väljast oli kongressile kutsutud 108 parted ja neist olid 103 esindatud. Ära oli üteldud Hollandist, Birmast ja Nepalist, kuna Puna-Hiina ja Albaania ei vastanud kutsele üldse.

Brezhnevi maratoniköne algas tagasivaatega partei tegevusele viimase viie aasta jooksul nii sisemaal kui väljas. Köneleja ennustas suurpuhastust parteis põhjendusega, et liikmeid on nüüd üle 14 miljoni ja viimane liikmekaartide vahetamine leidis aset tervelt 17 aastat tagasi. Nüüd olevat vaja dokumente vahetada nõnda, et "partei veelgi tugevneks ning liikmete aktiivsus ja distsipliin suureneksid". Sellega mõõnis Brezhnev tahtmatult, et parteis on nii teisitimõtlejaid kui neid, kes kehtivat korda avalikult arvustavad.

Arvustajate üheks argumendiks on neostalinismi tekkimine N. Liidus, nagu seda viimastel aastatel on võidud tähele panna. Brezhnev seletas nüüd, et tagasipöördumine stalinismi juurde polevat aktuaalne, kuid ka mineviku hukkamõistmiseks puuduvat põhjus. Brezhnev meenutas sel puhul eriti 20. parteikongressi, kus Hrushtshov oma nn. salajases kõnes vana hirmuvalitsejat maha tegi. Stalinismi taastamist polevat aga tulemas, nagu eriti Puna-Hiina juhid seda sugereerivad, nõudes loobumist 20. parteikongressi pärandist. Ometi vaikis Brezhnev kõigest sellest, kuidas ta aegamööda on taastanud Stalini aegset asjaajamist nii parteilises aparaadis kui riiklikus administratsioonis.

Väliskülmuste juurde tulles iseloomustas Brezhnev võrdlemisi üldsõnaliselt oma kuuepunktilist programmi rahu ja pingelanguse nimel. Siia kuuluvad rahutaastamine Kagu-Aasias ja Lähis-Idas. Edasi — rahvusvahelised kokkulepped kohustusega hoiduda vägivalla kasutamisest. N. Liit omalt poolt oleks valmis sõlmima kas kahepoolseid lepinguid või sobimusi mitme riigi vahel korraga. Brezhnev soovib ühtlasi tuumrelvade, keemiliste ja bioloogiliste võitluvahendite täielikku keelustamist, samuti kui maaaluste tuumakatsetuste lõpetamist lisaks õhkimistele maal ja õhus, mis keelustati aastaid tagasi. Seoses sellega jõuab Brezhnev ettepanekuni, et korraldataks tuumavõimude konverents, millest peale N. Liidu, USA ja Suurbritaania võtaksid osa ka Prantsusmaa ja Puna-Hiina. Teiseks soovitab ta maailmakonverentsi üldiseks desarmeerimiseks ning ühtlasi relvastatud jõudude vähendamist mõlemalelt poolelt Kesk-Euroopas. Sellega peaks Brezhnevi arvates käima kaasas NATO ja Varssavipakti sõjaliste liitude lammutamine Euroopas.

Brezhnevi ettepanekud pole iseendast uued, sest ühes või teises seoses on nad varemgi kõne all olnud. Mis eriti desarmeerimisse puutub, siis on aastakümneid kestnud katsed alati põrkunud N. Liidu vastuseisule kontrolli küsimuses, ilma milleta on sobimusel vähe mõtet. Teiseks, Euroopa osas on NATO juba mitu aastat üritanud vastastikust väevähendamist Varssavipaktiga, kuid ikka asjatult. Kui Brezhnev sellest hoolimata nüüd asja üles võtab ja kõneleb isegi sõjaliste liitude lammutamisest, siis võib tegemist olla ainult propagandalise võttega kõigepealt USA väljatõrjumiseks Euroopast Tagamõte on seda läbipaistvam, et teeseldes rahuarmastust Euroopas on Brezhnev palju sõjakam mujal, töotades N. Liidu täielikku toetust nii Põhja-Vietnamile Kagu-Aasias kui Egiptusele ja Süüriale Lähis-Idas.

Kuhu Brezhnev tegelikult sihib, selgub tema ütlusest: "Me ei loobu kunagi N. Liidu riiklikest huvidest. Partei peab väismatult töötama selleks, et kindlustada sotsialistlike riikide ühtehoidu kommunistliku maailmaliikumisega marksismi-leninismi alusel." Tähendab, et oma "riiklikest huvidest" kinni pidades ei loobu N. Liit ka pretensioonist olla kommunistliku liikumise ideoloogiliseks peakorteriks maailmas. Sisuliselt kordab Brezhnev niiviisi Stalini mõttekäiku N. Liidu diktaatorina ja maailma kommunistliku liikumise isehakanud juhina. Järelikult ei tohiks vabal maailmal olla tema vastu mingit usaldust, sest kõne vene 24. parteikongressil vihjab stalinismi taastamisele mitte ainult sisemaaliselt, vaid ka rahvusvaheliselt.

A. K.

"Lugu on lõppenud"

HELSINGI (EPL) — Soome õhtuleht Iltas-anomat, mis esimesena tõi ära uudise kaunitari Ursula Rainio ja eestlase Peeter Husa kihlumisest, on ka esimene jutustama, et lugu on lõppenud.

Õhtuleht kommenteerib seda järgmiste sõnadega: "Kantud vesi ei püsi kaua kaevus, ega kesta kaua makstud armujutt..."

Türgi kaalub põgenike väljaandmist

NEW YORK (VES) — Leedulaste vabaduse eest võitleva kesorganisatsiooni VLIKAS-e esimees dr. Valiunas jõudis mööda nud reedel tagasi Euroopa-matkalt, mis ulatus kuni Türgi pealinnani. Sinna viis teda vajadus välja astuda leedulasist põgenike, isa ja poeg Brazinskaste kaitseks.

Dr. Valiunasel oli meie informatsiooni kohaselt võimalus kohata Türgi presidenti ning temale esitada vajalikud andmed ja võtta advokaat, kes astub köikvõimalikud sammud Brazinskaste kaitseks, et neid välja ei antaks mõrvamiseks N. Vene türanniale.

J. Viira 50-a

Stockholm-Danderydis tähistas 7. aprillil 50-aastast sünnipäeva Stockholmi läänivalitsuse planeerimisdirektor **Jaan Viira.**

● **Veteranide Valitsuse arhitekt Albert Oamer Washingtonist viibis Los Angeleses inspekteerimas maavärisemise kahjusid San Fernando ja Sepulveda veteranide haiglates. Esimese haigla hoone varises teatavasti, mille tagajärjel oli 48 surmaohvrit patsientide ja personali seast. Los Angeleses viibides külastas ta dr. M. Kütti abikaasaga, kellede juhtimisel tutvus linna vaatamisväärsustega. Ka külastas ta Miliza Korjust tema kodus.**

PEN-kongressi delegaadid

Rahvusvahelise PEN-klubide 38.-s ja ühtlasi 50-da juubeli kongress peetakse 12-18. septembrini k.a. Dublini kuurortis Dun Laoghaires, Iirimaal. Seekordse kongressi peateemaks on "Kirjanduse muutuv pale ja selle arengu hindamine 50 viimase aasta jooksul".

PEN klubide kuldse juubeli kongress toimub Iiri valitsuse patronaadi all ,8 miili Dublinist eemal asuvas esinduslikus suvituslinnas ja jahtklubide keskuses, Kavas on peale töökoosolekute rida vastuvõtte valitsuse, Iiri Kunstide Nõukogu, Iiri FEN-klubi j.t. poolt. Rida kuulsaid nimesid inglise kirjandus-maailmas on olnud iirlased, näit. Swift, Wilde, Yeats, Shaw, Joyce, Behan j.t. ning kuulunud 1929.asut. Iiri PEN-kluppi.

1928.a. asutatud Eesti PEN-klubi juhatuse poolt on seekordsele kongressile nimetatud ametlikeks delegaatideks Edgar V. Saks ja Arved Viirlaid Kanadast. E.V. Saks esineb kongressil ka vastava, teema-kohase ettekandega. Seni on teada üheksa eestlase osavõtt Eesti delegatsioonist.

Kõiki Eesti PEN klubi liikmeid, kes soovivad kongressist osa võtta palutakse pöörduda Eesti PEN-klubi ausekretäri Artur Adsoni poole vastavate registreerimisblankettide saamiseks aprilli kuu jooksul, aadressil: **A. Adson, Klubbacken 59 III, Hägersten 126 56, Sweden.**

Ärritus ei vabandanud

TORONTO (VES) — Toronto linnakohus karistas eestlast Lembit Kõva, kes 17. märtsi tungis eesti ajalehe "Meie Elu" toimetusse,seal pabereid puruks rebis ja toimetuse ukse ära löhkus, 7-päevase arestiga või 100-dollarilise rahatrahviga. Kaebealune, kes tunnistas oma süüd, valis rahatrahvi.

Lembit Kõva seletas kohtunikule, et ta olnud tugevasti ärritatud ühe "Meie elus" ilmunud sõnumi pärast. Kohtunik tähendas seepeale, et ärritatud olek ei anna veel õigust võtta õiguse mõistmist oma kätesse...

Akad. eksamid

State University of New York, Albanys, saavutas pedagoogika alal magistrikraadi **Helve Parts** (n-na Sork). Samaaegselt omandas ta ka hispaania keele õpetaja kutsetunnistuse. Helve Parts on kahe lapse ema. Ta abikaasa ins. Heikki Parts on endine Albany-Schenectady Eesti Ühingu esimees.

Leinateateid

Valgas suri 31. jaan. **Helene Tamm,** sünd. 2 nov. 1885 Karulas.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
sissekäik Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320,
103 26 Stockholm 16
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00
—0, Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 129:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 45:-
Kuu ..... kr. 12:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1971

"Viimsepäeva-raamat" inimkonna ohtudest — Olemasolu pöördepunkt

Kogu inimajaloo kestel on inimesi varitsenud igasugused ohud.Kuid nüüd on ohustatud juba kogu inimkond — vähemalt vaidab seda Gordon R. Taylor oma raamatus "The Doomsday Book" (Viimsepäevaraamat), mis ilmus 1970.a. Londonis, Inglismaal.

Rahvaarvu kasvamisega kiireneb ka tööstuslik areng, põhjustades sellega üha suuremal määral õhuvalle, maapinna ja veekogude reostamist tervist ohustavate jäätmetega, ähvardades ületada looduse loomulikud regeneratsiooni võimed. Kuigi reostumise määr pole ehk märgatavalt ohtlik inimeste tervisele, on loomaja taimeriigis juba tõsiselt ohustatud valitsev ülimalt delikaatne tasakaalu-süsteem. See kahjustav mõju annab ennast tunda isegi ookeanides, rääkimata vähematest veekogudest.

Mainimata õhku kogunevate mürkainete kahjustavat mõju inimtervisele, võivad õhukoosseisus toimuvad muudatused ajajooksul esile kutsuda isegi kliima muudatusi, mille äärmus likuks võimaluseks võiks olla uus jää-aeg.

Eriliseks ohuks on kujunenud radioaktiivsus, kuna see pole neutraliseeritav. Ainuüksi aatomtööstuste radioaktiivsed jäätmed on tõsiseks probleemiks, kuna nende ohtlikud omadused on hävinematud!

USA on püüdnud sellest küsimusest osaliselt üle saada sellega, et ta kogub vedelas olekus olevaid jääke tankidesse — arvult on neid tanke 200 — üldmahutavusega 55 miljonit gallonit(üks gallon on tugevasti 4,5 liitrit): küllaldane hulk, et mürgitada kõik maailma veekogud. Pole ettekujutatav, mis tagajärg oleks näiteks maavärisemisel nende tankide lähikonnas!

Vist küll suurimaks ohuks inimkonnale on inimkond ise — maailma ülerahvastamise näol. Aastal 1850 oli maailma rahvaarv üks miljard. Järgneva 80 aasta kestel see arv kahekordistus ja 30 a. hiljem, s.o. 1960. aastal tõusis maailma rahvaarv kolmele miljardile. Neljanda miljardi lisandumiseks arvatakse jätkuvat 15 aastat. Sajandi vahetuseks arvatakse inimarvu 7 miljardile ja aastaks 2030 tohiks inimesi olla juba 14 miljardit.

Eriti kiiresti kasvavad linnad. Aastaks 1990 tohiks pool maailma rahvastikust elada suurlinnades.

Kalkutta kohta — näiteks — arvatakse, et käesoleva sajandi lõpuks tõuseb elanikkond seal 36 miljonile, halvemal juhtumil koguni 66 miljonile.

Juurdevool sellises tempos toob endaga kaasa raskesti lahendatavaid ja võibolla isegi lahendamatuid probleeme.

Nii langeb paratamatult hariduse tase, kuna laste arv tõuseb kiiremini, kui suudetakse ehitada koolimaju ja ette valmistada õpetajaid. Ülerahvustatud maailm on aga ebaintelligentsete põlvkondade taimelavaks, kuna kultuuri arenguks on vajalikud vabaolu ja vaikus. Need kujunevad aga kadumaläinud väärtusteks. Üleorganiseeritud ühiskonnas võivad väiksemadki häired põhjustada katastroofe. Toiduaincte tootmine ei suuda enam rahuldada üha suurenevaid nõudeid.

Veel vaid need, kelledel on naiivset usku inimesse, võivad veel ehk loota inimese "tervele mõistusele". Ajalugu on näidanud, et inimene pole kunagi püüdnud vältida katastroofe; inimkond kasutab aega vaid toibumiseks kastaroofidest. Pole põhjust kahelda, et ajalugu ka nüüd kordub.

R.L.

Alla Tõrvand suri Siberis

Läände saabunud teadetel on Siberis surnud 61 a. vanuses kindral Törvandi tütar Alla Törvand.

Alla Törvand sündis kindral Törvandi esimeses abielus ja ta ema suri, kui ta oli vaid 10-aastane.

Isal, kes võitles vene valgete väeosades bolshevike vastu, õnnestus koos tütrega pääseda 1920.a. üle Türgi ja Austria Eestisse. Siin abiellus kindral Törvand pedagoog pr. Tellmanniga.

Alla Törvand, eluröömus tütarlaps ja hea sportlane, abiellus ins. Vassiljeviga, kellest aga hiljem lahutas. Bolshevike massküüditamise ajal a. 1941 juunis arreteeriti koos Törvandi perekonnaga ka Alla ja küüditati Venemaale. Kindral Törvand koos abikaasaga ja selle õe Cita ning viimase abikaasa kapt. Pressiga puhkavad nimetutes haudades kusagil Venemaal. Alla mõisteti 15 aastaks sunnitööle Siberisse. Pärast karistuse ära kandmist ta määrati elama Komi piirkonda Uurali lähedal, Petshora kaldale. Elamistingimused olid siin väga viletsad. Elati muldonnides mitmekesi koos. Küttepuid anti vähe, vett tuli kanda kaugelt, lumi oli sügav ja talv karm. Ühes kirjas Alla kirjutas, et "meie talv kestab 12 kuud, ülejäänud kuud on kevad ja suvi".

Hiljem Alla Törvand rehabiliteeriti ja talle anti luba minna Eestisse, kui leidub kedagi, kes tema eest vastutab. Seda võimalust aga enam ei tulnud. Orjalaagris olles oli ta määratud metsatöödele. Palkide parvetamisel oli ta kolmel korral kukkunud jäisesse vette, pääsenud aga oma sportlike võimete tõttu. Viimastel aastatel oli tema tervis halvenenud ja selgroo haiguse tõttu ta ei saanud enam liikuda kepita. Tema viimastest päevadest pole midagi teada. Kadunud poolõde vabas maailmas sai tema surmast teada panga kaudu, kes temale saadetud raha saatis tagasi koos surmateatega.

New Yorgis NAISED gangsterid

Läänesaksa poliitik Josef Strauss oli naisgangsterite küüsis.

NEW YORK — New Yorgis,Hittoni hotelli esisel pussitati surnuks 50-aastane tööstur Pasquale Bottero, kes viibis New Yorgis külas Itaaliast. Ohver suri haiglas, kuid jõudis enne tunnistada, et teda ründasid kolm naist.

Kaks päeva hiljem sattus naiste küüisi endine Lääne-Saksamaa kaitse- ja rahandusminister, 51-aastane Franz Josef Strauss. See toimus luksusliku Plaza hotelli juures, kus peatus auto ja üks kolmest autos oleva naisest kutsus ka Straussi autosse. Kui Strauss keeldus, püüdsid kolm naist teda vägivaldselt autosse saada. Kähmluses varastas üks naistest ta rahakoti, mille järele naised autoga põgenesid. New Yorgi politseiüliem lasi korraldada ulatusliku haarangu avalikele naistele New Yorgi südalinnas.

Jõutasakaalu nihkumine paneb kõikuma USA Vahemere-liitlasi Vene mõjud Türgis ja Kreekas

WASHINGTON (VE) — Nixoni valitsusele on tekkinud uus murekolle, kuna kaks sõjaliselt tugevat Euroopa riiki — Türgi ja Kreeka, mis moodustasid seni ankruposltsiooni NATO lõunasektoris, on hakanud näitama Euroopa ühisest kaitseorganisatsioonist eemaldamise tunnuseid. Eriti on see märgatav Türgis, kus Ühendriikide vastane meeleolu pidevalt suureneb ning kus pahempoolsed ringkonnad nõuavad lähenemist N. Liidule. Türgis praegu toimuvad suured sisepoliitilised käärimised viisid isegi olukorrani, kus sõjavägi sundis valitsuse ametist lahkuma, kuid diplomaatilise vaattejate hinnagul on Türgis raske moodustada uut valitsust, kes suuda kas pidurdada ja leevendada Ühendriikide vastast meeleolu.

On selge, et N. Liit jälgib suurima tähelepanuga Türgi ja Kreeka sündmusi ning aitab omalt poolt kaasa segaduste suurendamiseks vajaliku propaganda levitamisega. Moskva ootab suurima pinevusega sündmuste arengut Türgis ja hellitab suuri lootusi, et tal võimaldub Ühendriikide mõju vähenemisel Türgis ameeriklaste asemele asuda ning Türgi oma mõju piirkonda haarata.

Türgi ja Kreeka hoiak ning nende toetus lääneriikidele on ülima tähtsusega, kuna mõlemad riigid moodustavad strateegiliselt Euroopa kaitserinde lõunapoolse tugisaba.

Samuti on mõlemate riikide poliitika oluline Kesk-Ida segaste probleemide lahendamisel ning India ookeani piirkonna kaitsmisel Moskva infiltreerimisplaanide vastu. Kõigele sellele lisaks ei saa unustada, et Türgi valduses on Bospourus, mille sulgemine võtab venelastelt kõik võimalused oma sõjalaevastikuga Vahemerre tungimiseks ning oma imperialistlike ambitsioonide läbiviimiseks.

N. Liidu strateegid hindavad Vahemere piirkonda kõige tasuvamaks alaks oma võimupiiride lainedamise plaanide läbiviimisel. Kuna Moskval on õnnestunud endile Araabia riikides juba tugevaid baase luua, siis peavad venelased endile nende baaside juurde juurdeveoteed kindlustama ning selleks on vaja Türgi ja Kreeka tasaliilitada. Kuna Dardanellid kontrollivad vene laevastiku liiklust Vahemere piirkonda, siis on Moskva esmajärguliseks eesmärgiks see ohtlik läbipääsutee täielikult kindlustada. Vene laevad liiguvad praegu läbi Bosporuse rahvusvahelise kokkulepete alusel, mida türklased on alati austanud, kuid keegi ei oska ette arvata, milliseks kujuneb olukord sõja korral.

Kuna Bosporus on mõnest kohast ainult poole miili lainue, siis ei sünnita mingisuguseid raskusi selle veetee täielik sulgemine ja vene Mustamere laevastiku blokeerimine.

Türklased on teadlikud oma strateegiliselt positsioonist ning nad on mures oma maa saatuse pärast kui N. Liidu ja Ühendriikide vahel peaks tekkima sõjaline kokkupõrge. Nad on veendunud, et suuremas kokkupõrkes võetakse kasutamisele ka tuumarelvad ning et venelased on valmis tuumalaengutega ründama Türgis asuvaid Ühendriikide sõjajõudusid.

Ühendriikide sõjajõud, mis kuuluvad NATO kaitseorganisatsiooni raamidesse, ei ole Türgis suured ja koosnevad peamiselt lennuväe üksustest. Need üksused on siiski paljudele pahempoolselt häälestatud türklastele pinnaks silmas ning Türgis kostavad pidevalt hääled, et NATO võib eksisteerida ja oma ülesandeid täita ka ilma Türgis asuvate baasideta.

Viimasel ajal on Türgi poliitilistes ringkondades üles kerkinud ka küsimus — kas NATO on võimeline ja tahteline Türgit kaitsema kui vene punaarmee Türgile kallale tungib ning taotleb Türgi idapoolsete provintside okupeerimist?

Türklased, arvestades NATO riikide senise käitmusega, on arvamisel et lääneriigid jäävad Türgi ründamisel lihtsalt istuma ja ootama sündmuste arengut või alustavad omavahelisi nõupidamisi ning jätavad Türgi saatuse hoolde.

Sellised kahtlused on loomulikult veeks Moskva veskile, kes suurendab oma propagandaga Türgis esile kerkinud kahtlusi ning propageerib Türgi neutraalsust.

Moskva on ettevaatlikult hoidunud Türgi sisepoliitilistesse probleemidesse sekkumast ning mängib hea ja sõbraliku naabri osa, kes lubab Türgile majanduslikku abi ja toetust ning on püsitanud Türgisse juba terve rea vabrikuid, millede rajamiseks on lubatud 375 miljonit dollarit krediiti. See summa moodustab ainult väikese osa Ühendriikide senisest majandustoetusest abist Türgile, mis tõuseb üle 8 miljardi dollari, kuid türklased kipuvad selle summa sageli unustama.

Türgi ja Ühendriikide vahekorrad on halvenenud 1964, aastast alates, mil ameeriklased ei toetanud türklaste seisukohti Küprose kriisi lahendamiseks.

Viimasel ajal on Ühendriikide vastane meeleolu pahempoolse ajakirjanduse mõjul tunduvalt suurenenud, kusjuures pahempoolseid toetavad sageli ka mööduka hoiakuga ajalehed.

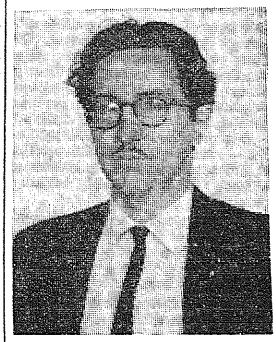
Ühendriike kujutletakse maana, kus rassivaen on võtnud tohutud mõõtmed ning kus poliitikutel puudub igasugune moraal. Üliõpilased demonstreerivad Ühendriikide "fashismi" vastu ja ründavad Ühendriikide hooneid. Kuna türklaste kallaletungid Ühendriikide meremeestele sagenesid, siis ei külasta Ühendriikide sõjalaevad enam Istanbulit.

Olukord Kreekas on siiski tunduvalt parem, kuna sõjaväelaste valitsus hoiab seal valitsusohjad kindlalt peos. Sealjuures ilmneb siiski, et paljud nooremad Kreeka ohvitserid ei pooida NATO-t. Ameerikiaste vastast hoiakut võib märgata harukordadel ning seda eriti pahempoolsete elementide hulgas, kelledele ei meeldi, et Washington annab oma toetuse praegusele sõjaväelisele valitsusele.

Venelased on käitunud seni Kreeka suhtes tagasihoidlikult, kartes ilmselt, et sündmuste forseerimine võib anda tagasilöögi.

See on üldiselt praegune olukord NATO lõunapoolsel ankruplatsil ning nagu eeltoodud kirjeldusest nähtub ei ole Ühendriikide väljavaated oma positsioonide säilitamiseks Vahemere selles piirkonnas eriti roosilised.

Õnnetus kujuriga

Kujur Karl Pehme.

NEW YORK (VES) — Tõsine õnntus juhtus eesti kujuri Karl Pehmega New Yorgis allmaa-raudteel. Ta oli hommikul Long Islandi allmaajaamas vagunist väljumas, et vahetada rongi Brooklyni sõitmiseks, kus asub ta tööateljee.

Väljumisel avanes ootamatult ilmselt lohakalt suletud trepiluuk ja kujur kukkus selle tagajärjel luugile nii õnnetult, et ta parem käsi sattus vaguniääre ja raske terasluugi vahele, tekitades haava ja parema käeluu raske murde ülalpool ranneti. Luugi terav serv lõikas läbi veel K. Pehme rõivastuse. Vigasaanu toimetati politsei poolt ambulantsautos lähedasse haiglasse, kus pärast röntgenivõtteid ja haava sidumist käsi asetati kuni ölani kipsi.

K. Pehmel on ateljees valmimas kaks suuremat tähtajalist tööd, kaks 16 jala kõrgust kuju, üks määratud Floridas, teine Atlantic Citys asuva lõbustuspargi jaoks, millede tähtajaks valmimine valmistab kujurile nüüd tõsist muret.

Jag vill prova:

Jag är inte DN-abonnent men vill bli det snarast (eller fr. o. m.).

NAMN

ADRESS OCH TRAPPNR

C/O TEL.

POSTADRESS

Jag vill få tidningen tills jag säger upp den (eller t. o. m.).

Inbetalningskortet önskar jag få varje mån var 3:e var 6:e var 12:e

Stor-Sthlm ☐15:50 ☐45:– ☐84:– ☐163:–

Övr. landet ☐14:50 ☐42:– ☐79:– ☐153:–

OBS! Ju längre period desto billigare pris per dag!

Tidningen börjar levereras inom en vecka sedan kupongen kommit till DN. Startar abonnemanget före ett månadsskifte debiteras de exemplar som hinner komma före månadsskiftet på det första inbetalningskortet. Lägg kupongen på brevlådan. Betala senare!

Frankera ej DN betalar

DAGENS NYHETER.
Abonnemangsavdelningen
10515 Stockholm

SVARSFÖRSÄNDELSE
Kontonummer 1405
10110 Stockholm 1

EPL

"VALGE SURM" TÜRGIST

Heroiin kuritegevuse "ankur"

Oopium põllumajanduse aluseid

NEW YOR K(VE) — "Valge surm", ehk heroiin on tänapäeva Ameerikas üks tõsisemaid ühiskondlikke probleeme. Statistika näitab, et see uimastusaine põhjustab kuni 50 protsenti kuritegevusest USA linnades ja selle tarvitamine lõpeb tavaliselt surmaga. Seetõttu on ka kõigiti mõistetav, miks president Nixon, kes ametisse astumisel pidas seda suhteliselt kõrvalise tähtsusega nuhtluseks, on nüüd rakendanud ametisse üle 100 eripolitseiniku heroiini avastamiseks ja võitleb selle vastu innukalt ka välispoliitiliste vahenditega. Oopiumi ja heroiini varustusvõrk ulatub nimelt Türgi Anatoolia tasandikult kuni Marseille'i dokkide ja salajaste laboratooriumiteni, ning Birma, Tai ning Laose mägedest Mehhikoni. Hoolimata tihedast valvest arvestatakse, et 92—95 protsenti USA-sse määratud heroiinist pääseb sellest läbi ja suurimaks kurja juureks on siin moonipõldude maa — Türgi.

USA valitsuse suurrünnak heroiini vastu algas kaks aastat tagasi, millal Valge Maja ekspert linnade probleemi alal Daniel Moynihan andis president Nixonile nõu, et sõda kuritegevuse vastu peab algama heroiini sisseveo takistamisega. Nixon kutsus seepeale ellu komisjoni eesotsas välispoliitilise nõuandja Henry Kissingeriga, et heroiini probleemi uurida.

Hiljem saatis Nixon Moynihani Türgisse, et pääseda otse kõige kurja juurte juurde.

Moynihanil olid seal presidendilt peaaegu piiramatud volitused. Ta tahtis, et Moynihan ostaks kogu moonisaagi üles, maksaks selle eest nõuetava summa ja lõpetakse sel teel illegaalse äri. Türgi, kus oopiumi kasvatamine on seadusega lubatud, ei aktsepteerinud aga USA pakkumist — esmajoones kindlasti seetõttu, et järeleandmine oleks pahandanud valitsuse USA vastaseid poliitilisi oponente.

President laiendas seejärele Moynihani missiooni ja saatis ta teistesse Euroopa riikidesse, et otsida rahvusvahelist toetust Türgi oopiumikasvatuse vastu võitlemiseks.

"Enne ei saa olla mingit lahendust ega mingit optimismi kui midagi juhtub Türgis", väidab üks USA valitsuse esindajaid iseloomustavalt. Võetakse omaks, et Türgi võimud teevad juba nüüd mõningaid takistusi oopiumi illegaalseks väljaveoks — mööda nud aastal pandi põlema 34 illegaalset moonipõldu ja külvipinda vähendati 30 000 hektarilt 13 000-dele. USA-lt saadud 3 miljoni dollarilise laenuga, on Türgi suurendanud oma oopiumi vastu võitlevate eripolitseinike arvu 240-le ja rakendanud selleks 250.000 dollari väärtuses varustust, kaasa arvatud üks lennuk. Sellest hoolimata on aga Türgis liiga palju oopiumi ja liiga palju teid, kuidas seda sealt välja toimetada. Kõige olulisemaks on aga see, et Türgis puuduvad kindlad oopiumi vastased seadused ja nende läbiviimiseks parlamendis ei ole praegu valitsuskriisi tõttu mingisuguseid väljavaateid. Türgi talumehed peavad küll registreerima kui palju nad kavatsevad külvata legaalset oopiumi oma põldudel, kuid seadus ei nõua, et nad tingimata jääksid nendesse piiridesse.

Türgi valitsus maksab tooroopiumi naelalt doll. 4.50 ja kuna salakaubitsejad pakuvad tavaliselt poole rohkem, ei ole midagi imestada, et umbes 55 tonni oopiumi toimetatakse igal aastal salaja maalt välja.

Türgi talumehed võtavad oopiumiga salakaubitsejaid kui seaduslikke ja ausaid ärimehi ja kuna ükski türklane oopiumi ega heroiini ei tarvita, ei saada seal ka aru, mis halba võib see kellelegi teha ja miks selle vastu nii vihaselt võideldakse.

Kõige suuremaks takistuseks ameeriklastele on aga ilmselt USA vastaste meeleolude levinemine Türgis. Igakord kui Ankara valitsus on ilmutanud tunnuseid mingisuguseks koostööks USA-ga, on o positsioon tõstnud hädakisa, et valitsus soodustab USA sekkumist Türgi põllumajandusse. Üks ajaleht Ankaras kirjutas hiljuti juhtkirjaliselt: "Kui Türgist veetakse salaja oopiumi USA-sse, siis on see ameeriklaste ja mitte meie süü." Selline hoiak tekitab loomulikult pahameelt USA võimudele ja üks ameeriklastest ütles hiljuti: "Me oleme pärast Teist maailmasõda Türgile 6 miljardit dollarit abi annud ja nemad saadavad meile vastutasuks ainult surma ja kannatust. Türgi ütleb, et see tähendab progressi, kuid see on mõttetus. Progress on see kui oopiumi kasvatamine täiesti keelustatakse."

Samal ajal kui Türgis on valitsusega raske kokkuleppele saada, osutavad Prantsusmaa võimud suuremat arusaamist. Algul kehitati ka seal selle peale õlgu, kuna leiti, et tegemist on ainult ameeriklaste probleemiga. 1969. a. aga surid Rivieras kaks prantsuse noorukit heroiini ülemäärase tarvitamise tagajärjel ja see sundis prantsuse valitsuse tegevusse. President Pompidou pidas selles küsimuses isiklikult nõu Nixoniga, narkootika vastast politseiväge suurendati ja heroiiniga kaubitsemise eest võib nüüd saada Prantsusmaal kuni 20 aastat vanglakaristust varasema viie asemel. Umbes kuu aega tagasi sõlmiti leping, millega Prantsusmaa garanteerib täie koostöö USA-ga heroiiniga salakaubitsemise vastu võitlemiseks. USA-l on praegu kaheksa eriagenti Prantsusmaal, kes selle alaga tegelevad.

Võtluse raskuspunkt Prantsusmaal lasub Marseille'is. Sisseklaarivad laevad otsitakse läbi, kuid enamasti ilma tulemusteta, sest laevas on peaaegu piiramatul arvul kohti oopiumi ja heroiini peitmiseks.

Koeri ei saa siin kasutada, sest need avastavad oma haistmismeelega küll marihuaana ja hashishi, kuid mitte heroiini.

See jääb agentide endi vaevarikkaks ülesandeks. Pealegi on salakaubitsejail kombeks lasta oma tagavarad madalasse vette ranna läheduses, mistõttu laevadest ei leita läbiotsimisel midagi. Hiljem aga öngitsevad asjaosalised kaluriteks maskeerituina lasti veest välja.

Marseille'i salajased laboratooriumid on kohtadeks, kus Türgist saabunud oopium muudetakse "Korsika Mafia" operee rimisel heroiiniks. Seda tehakse niivõrd oskuslikult, et viimase paari aasta jooksul ei ole avastatud ühtki illegaalset laboratooriumit. Sama aja jooksul on aga ameerika ja prantsuse agendid vahistanud 670 heroiiniga kaubitsejat ja konfiskeerinud 350 kg heroiini 600 kg oopiumi ja 1300 kg puhast morfiini. Kõige suurem saak langes otsijaile juhuse tõttu sülle Port-Saint-Louis'i külas Rhone'i harujõe ääres, kus Camille Rosaire'i nimeline kalur tundis, et tal oli midagi rasket võrkudes. Algul mõtles mees, et mõni puutüvi on võrku jäänud, kuid välja tõmmates selgus, et tegemist oli puldanist kottidega, milledes omakorda olid valge pubriga täidetud plastikust kotid.

See äratas kahtlust ja kalur teatas asjast tollivõimudele. Need leidsid, et kotid sisaldasid 389 kg morfiini, mis heroiiniks ümbertöötatuna oleks maksnud mustal turul 78,7 miljonit dollarit. See oli suurim kogus, mis kunagi Prantsusmaal avastatud.

Rhone'i harujõkke avastuskoha lähedale saadeti nüüd tollipaat, milline peatselt silmas väikest purjejahti. Tollivalve avastas selle pardalt Gabriel Cilloni nimelise prantslase ja kaks türklast, kes kinnitasid, et nad on tulnud kalastama. Kuna aga kalapüügivahendid puudusid ja pardal olid vaid pootshaagid, vahistati mehed ja hiljem saadi seatud lõksude varal kätte ka kogu jõugu juht, Armeenia päritoluga Edouard Toydayan. Mees on nüüd trellide taga ja kui ta süüdi mõistetakse, mis on tõenäoline, ootab teda 20-aastane vanglakaristus.

Kaubitsemine heroiiniga kestab aga edasi ja arvestatakse, et möödunud aastal smugeldati Marseille'ist USA-sse umbes 11 000 kg "valget surma".

Paljud kardavad, et olukord läheb edaspidi koguni halvemaks. "Türgi-Prantsusmaa telg on praegu suurimaks heroiini toimetajaks USA-sse", ütles hiljuti üks diplomaat ja lisas: "Aga isegi sel juhul kui seda saaks täielikult blokeerida, käiks salakaubitsemine edasi, kuna selle keskus nihkuks mujale, tõenäoliselt Kagu-Aasiasse." Kagu-Aasias ei ole aga USA poolt teostataval narkootika võitlusel olnud seni mingisuguseid märgatavaid tulemusi.

Laoses on näiteks Meo suguharul oopium peamiseks elatisvahendiks. Kuna aga meod on samal ajal veendunult kommunismivastased ja prints Souvanna Phouma kõikuva valitsuse toetajad, pigistab valitsus selles osas lihtsalt silma kinni. Kui näiteks Vietnamis tahetakse narkootikaga kaubitsemist lõpetada, tuleks iga lennuk põhjalikult läbi otsida, mis pole aga lihtsalt teostatav.

Salakaubitsejate vaheltkasu on tohutu. Nael heroiini, mille produtseerimise kulu on umbes 275 dollarit, toob New Yorgi mustal turul sisse kuni 100.000 dollarit. See asjaolu, koos faktiga, et üha rohkem keskklassi kuuluvaid ameeriklasi hakkab seda uimastusainet kasutama vähendab tunduvalt optimismi heroiini probleemi lahendamiseks.

Gert Helbemäe

Kivi vaiksesse vette

Romaani tegevuskohaks on tänapäeva London. Eesti pagulane Jaan Naber, erakliku loomuga, juba viiekümnendale eluaastale lähenev mees, elab vaikselt ema hoole alla, töötab hauamonumentide firmas ja tegeleb vabal ajal amatöörina lühilaine saadetega. Tema eluringiks on kodu kalmistu ja õhuruum.

Siis juhtub, et raadio kaudu saadud sõber ‚pangaröövel (nagu hiljem selgub) Jonnie, võtab ta prassimiskaaslasks kõrtsidesse ja bordellidesse, milliseid lõbusid üksikasjaliselt kirjeldatakse. Naberi harjumustes tekitab uus eluviis häiriva lainetuse. Ema poolt sissekasvatatud konservatiivsuse ja puritaansuse kõrvale on tulnud Jonnie poolt äratatud seksuaalsed ihad ja vastutustundetu minnalaskmine.

Kui ta baaridaam Brigit O'Kelley'sse armub, siis asuvad need vastavad mõjud vahelduvalt tegevusse. Talle seni loomuliku mõtlemisviisi kohaselt tahab et Brigitit oma naiseks ja laste emaks, vist ka enesele ema asendajaks, kelle hoole all saaks rahulikult ja korralikult elada. Aga samas on ta himukas Brigitit kohtlema Jonnie seltsis saadud kogemuste järgi. Olles põhiliselt peenetundeline juurdleja, püüab ta mõlgatada Brigiti käitumise üksikasju, pidades neid omaenese käitumise tagajärgedeks. Ta ei eima, et tema osa vahekorras Brigitiga ei ole tema enese, vaid on Brigiti määrata. Brigit vajab teda relvaks kättemaksul oma tõelisele armsamale, ja Naber, Jonnie mõjul toorestunud, ongi selleks kohane.

Naber loodab pikapeale südametunnistuste piinast pääseda. Ta läheb jälle tagasi oma harjumuslikku eluringi — kodu, kalmistu, õhuruum. küllap vahepealne lainetus rahuneb. On teisig süüdlasi, kes "otsivad adaselamiseks vabandust, hädavalet või illusiooni".

Komplikatsioonid Naberi ja Brigiti hingeelus ja nende vahekorras oleksid andnud ainet suuremakski süvenemiseks. Jonnie loo lühendamise arvel oleks teosest võinud saada terviklik psühholoogiline romaan. Nüüd koosneb teos kahest eri liiki poolest, mis ka sisuliselt on teineteisega üsna vähe seotud.

Kõrvalmotiivid — shoti, iira ja inglise intellektuaalide baarivaidlused "inimeseks olemise valu unustamise õhtuil" — annavad kohalikku värvingut.

Helmi Eller

Mis juhtus APRILLIS

6. apr. USA saatis üles maailma esimese teateid vahendava satelliidi 1965.

7. apr. Toimus esimene õnnestunud kaugnägemise (TV) saade USA-s a. 1927.

9. apr. Rahvasteliit lõpetas tegevuse 1946.

12. apr. USA president F. D. Roosevelt suri 1945.

14. apr. Reisilaev "Titanic" hukkus, põrgates vastu jäämäge, 1912.

15. apr. Abraham Lincoln tapeti Washingtonis 1865.

20. apr. Maria ja Pierre Curie avastasid raadiumi 1902.

21. apr. Mark Twain (Samuel Clemens) suri 1910.

23. apr. William Sheakespeare sündis 1564.

29. apr. Gidion Sundback patenteeris esimese tõmbluku 1913.

30. apr. Georg Washington astus ametisse esimese USA presidendina 1789.

Södertälje noored laskesportlased Arvo Hänni ja Rein Vaske väikesekaliibrilise vintpüssiga tulejoonel. (Foto Ants Paas).

Eestis nüüd volgasakslasi

(ER) Eestisse on tulnud Volgasakslasi N. Vene Aasia osast. Volga-sakslased kui rahvusgrpup, kelle asukoht moodustas Volga äärres enne viimast sõda autonoomse oblasti, likvideeriti teatavasti pärast sõda Stalini käsul kui kollaboratöörid.

Nad küüditati nagu tatarlasedki Aasia piirkondadesse. Volga-sakslasi, kelledel on lubatud Euroopasse tulla, leiduvat kõige enam Läänemaal. Nad olevat tublisti venestunud, kuid head ja korralikud töömehed.

● **Stockholmis kihlusid Reet Vaikla ja Torgny Skagh.**

LAULUJUUBELI JÄRELMÕTTEID

Esimeste laulupidude lauljaid viimasel iseseisvusaegsel laulupeol.

Hiljuti pühitsesime juubelit: 100 aastat Eesti üldlaulupidusid. Selle pealkirja all on Kanadas ilmunud suurekaustaline ja piltiderohke üle sajaleheküljeline teos. Selle ilmumine antud kujul oleks hoopis vaesem, kui ei oleks varem avaldatud suurteost Eesti Muusika Ajalugu Juhan Aaviku mõnekümne aasta töö viljana.

Sellest on Kanadaski ilmunud raamat saanud ajaloolise ja pildilise osa, millel on otse hindamatu tähendus. Ei oska kujutada, kust me saanuksime fotosid eesti inimestest sada aastat tagasi. Kes vähegi kalliks peab oma rahva minevikku, see vaatab otse hardumusega mainitud fotosid. Ka jäljendeid toonaseist piduliikest auhindamise kirjadest, mida anti võistluslauljaile seltsidele esimesel laulupeol.

J. Aaviku teosest saame ka ülevaate meie lauluderepertuaari otse õnnestavast kasvamisest, arenemisest ja meie lauluraudvara kujunemisest.

Kuigi Eesti Muusika Ajaloost nähtub, et laulukooride ühisüritusi on toime pandud meil juba neljal korral enne esimest ülemaalist laulupidu a. 1869, siis nood mitmete kooride kooslaulmised toimusid hoopis kitsastes piirides ja väikesis mõõtmeis (Saaremaal, Hiiumaal ja kord ka Virumaal), siis nood ei omanud üldtähendust ega seda põhjapanevat kaalu ja iseloomu, mille võitis Isa Jannseni algatusel ja ta lehe õhutusel a. 1869 nime all "Eesti Suur rõõmulaulupidu".

Tookord mõisteti rõõmu all ajaloolist sündmust aastast 1819, mil Liivimaa rahvas sajandite järel esimese vabaduse sai (Põhja-Eestis oli talurahva vabastamine sündinud kolm aastat varem). Aga meie võime seda ka nüüd takkajärgi rõõmulaulupeoks nimetada, kuna omame ülevaate sellest, mis on meil kultuuri alal sajandi jooksul laulupidude varjus ja tõukel sündinud.

Kui võrrelda meie ajaloolisi sündmusi masside koostegevuse alusel,siis tohiks olla lubatav võrrelda esimest laulupidu selle 46 koori osavõtuga esimeste sõjapäevadega Narva all a. 1918, kus vastupanu punahordidele said osutada üsna väikesed jõud, nagu üldsuses on käibehinnanguks saanud: koolipoisid esimeste vastuvõitlejaina.

Ja veel: nagu vastupanu Narva all arenes nii võimsaks, et 1919.a. suvel suutsime vaenlasi tagasi lüüa (ja isegi Riiani tagasi suruda), sõdides korraga kahel rindel, nõnda on meie laulupidude võimsus ja osavõtjate rohkus paisunud 845-st tegelasest esimesel laulupeol 17.500-le XI-dal laulupeol vabal kodumaal.

Rööbasjooni on võimalik veelgi tõmmata: Vabadussõda on meie rahvale annud ületamatu ühistunde,mis elab meis kustumatult: võitsime, löime riigi, olime vabad ja usume oma vabaduse taassaabumisse. Seega poliitiline ühistunne. Viimast omab meie rahvas ka nõukogude likke all ja saab seda isegi väljendada: Laulupeol!

Teame, kuis viimasel üldlaulupeol Tallinnas ametliku programmi lõppedes tõusis spontaanne meeleavaldus: kui ametlikust programmist propagandanumbrid ja "vennasvabariikide" laulud kustunud ja ühest kõrvast sisse, teisest välja olid läinud, siis võttis rahvas ja juhid üksmeelselt algatuse oma kätte ja lauldi laule väljaspool programmi, nagu meel lustis ja mälu omi kalleid iseseisvusaegseid viise oli südamesse talletanud.

Lauldi vabalt ja möteldi veel vabamalt, ja iga laulja ja kuulaja teadis: neid mõtteid ei saa meile keegi keelata, viibigu laulupeoväljakul nii palju nuhke kui tahes... Sellele surematule traditsioonile pandi kord saja aasta eest meil alus. Ja selle traditsiooni hindamiseks liikus meil käibelause: "oleme end vabaks laulnud".

Seda enese vabakslaulmist teostas seal vaikima sunnitud rahvas mõttes takistamatult, trotsilikult ja usus vabaduse uuesti kättevõitmisse. Niisugune võib olla laulu võim, et on tugevam kui ükski tankidele ja nuhkidele toetuv ülevõim.

Eesti Muusika Ajalugu viib meid laulupidude sünni juure. See on otse liigutav ja oma algelisusest vaatamata menukas. Kuulakem kaasaegse ungari professori jutustust (I.laulupeost): "Taheti korraldada ülemaaline pidu. Kuid kuidas pidi eesti rahvas sellega toime tulema?

Kui kogunenute seas segadusi tekiks, siis tuleneks sellest kergesti õnnetus, ja pidutsemisel oleks lõpp. Või kui pidu ei õnnestuks ja eesti rahvas sellega enese naeruväärseks teeks — millist pilget see sallimatuis ringides esile kutsuks!

Ehkki (ja nüüd järgneb veel suurem põnevus:) riigivalitsuse luba kõigest kuus nädalat enne väljakuulutatud laulupidu pärale jõudis ja alles selle järel trükitud noodid üle maa laiali saadi saata (arvestagem ka tolleaegseid väga aeglasi posti sihtkohta jõudmisi), suutsid ometi selle lühikese aja jooksul koorid peost osa võtta, s.t. laulud selgeks õppida."

Juh. Aaviku Eesti Muusika Ajaloos on esimesest ja kõigist teistest laulupidudest jutustatud palju autentsemalt. Otse põnev on kirjeldus, näit. esimesest peaproovist Tartu Maarja kirikus. See on tsiteeritud allika järele päris kaasakiskuv veel nüüdki, sada ja rohkem aastat hiljem.

Justkui väike peafükk põnevusromaanist — selle vahega, et see on rohkem kui romaan, nimelt neile lugejaile, kes oma rahvusliikku sidet tunnetavad nii kauge aja takka tagasi; mitte üksi seda, vaid nad peavad teatud uhkusega tunnistama, et et meie lihtsad rahvaliikmed-lauljad evisid nii palju muusikalist intelligentsi, et ilma ühegi eelkogemuseta kõik erinurkadest ja mitmesugusest kaugusest kokkusõitnud koorid jalamaid sulasid ühiseks laulvaks

Juhan Aavik on kasutanudlot - tervikuks.

Juhan Aavik on kasutanud tolleaegset Eesti Postimeest ka Isa Jannsenist õiglasema pildi saamiseks. Teadupärast langes Isa Jannseni peale tugev kahtluse vari omaaegseis parteide võitluses, teda süüdistati isegi sakslaste poolt äraostetuks. Ometi näitavad tsitaadid E. Postimehest, et ta küllalt selgelt rääkis ülekohtust ja meie rahva kannatusist sakslaste despootia ajal, ja et ta noide pahede peale silma viha höögutamisega ei saa ehitada humaanset tulevikku.

— Jannseni rehabiliteerimine on üks väike kild sellest ulatuslikust pildist, mille maalib meile meie kultuurist saja aasta jooksul Eesti Muusika Ajalugu. Pilt ise on nii külluslik, et meie laulu- ja muusikakultuuri seiramisel, mis on raamatu peaotstarb, oleme saanud tugeva valgustuse meie kultuuri- ja ühiskonna ajaloole üldse. Seda ajalugu on kaasa teinud raamatusse paigutatud nimed, nende seas ka isikud, kes meil kõrgemaid muusikakoole ja konservatooriumi on asutanud.

Neist torkab eriti silma vabakunstnik A. Nieländer, kes organiseeris oma isiklike ressurssidega Tartus kõrgema muusikakooli ja sellise tempoga, et selle käiku pani kohe järgmisel päeval pärast Tartu vabanemist enamlastest 1919. a., ja seda kooli 10 a. juhtis.

Esimese laulupeo õnnestumine lõi traditsiooni, mille iga kindlasti ulatub kaugelt üle senise saja aasta. See ning järgmised laulupeod said eeskujuks soomlastele, kes korraldasid esimese laulupeo 1884. a. Jyväskyläs, ka lätlastele, kes oma esimese laulupeo toime panid 1873. a. Miitavis.

Esimese laulupeo repertuaari võisime panna ainult üheainsa eesti komponisti kaks laulu. Viimase vabariigiaegse laulupeo (üheteistkümnenda) kavas esines 18-nelt eesti heliloojalt (komponiste oli meil siis rohkemgi) 39 laulu. Ka pillikooridel oli tähesti omade komponistide looming esitada. Need arvud kõnelevad ise selget keelt laulupidude viljastavast mõjust.

Kümnenda laulupeo ajal võidi korraldada oma heliloojate repertuaariga juba Eesti muusika nädal eesti komponistide loominguga sümfoonia- ja kammermuusika kontsertide, loominguga sümfoonia- ja kammermuusika kontsertide, ooperi ja oratooriumi ettekannete kujul. — Viimase vabariigiaegse laulupeo väliskriitikute arvustusis on m.s. hinnatud ka kooride osavust, nii kirjutas rootsi kriitik:

"Mis mind frapeeris, oli see, et jatkus julgust hiigelkoori kavasse võtta elavasisulisi palju kaunis avansseeritud kontrapunktidega laule. Aga ei juhtunud mingisuguseid äpardusi. Dirigentide ja kooride osavus triumfeeris." Ka vastesitatud andmed kõnelevad määratust edust meie muusikakultuuri alal, millele aluse rahva arenemisvõimeisse oli pannud Esimene laulupidu.

Huvitava kõrval-iseloomustusena võime tuua asjaolu, et meie ärkamisaja! rajatud ühisüritustest laulupidude jatkuvuses ja mõjus valitses kaugelt suurem üksmeel ja kokkutöötamine kui näiteks meie omaaegseis suurtes ülemaalistes ettevõtmistes nagu E. Kirjameeste Selts ja Aleksandri kooli kapital, mis lagunesid sisemiste lahkhelide ja võimuvõitluste tuhinas, jättes sügavad armid meie rahvustundesse.

Laulupidude puhul tehti küll algupoolel pisut opositsiooni organisatoorse koostöö pärast saksa tegelaste ja kirikumeestega (esimese laulupeo koorid olid ja enamasti kirikukoorid), kuid need lahkhelid ei takistanud ühegi laulupeo pidamist, veel vähem toonuksid need ülemaalist kassiahastust.

Laulupidude traditsioon kestis edasi: põlvest põlve ja aina tugevnes ning ülendas, kujunes nii tugevaks, et neid jatkame paguluseski ja veel nii tõhusal määral nagu hiljutine laulupidude 100-aastase juubeli tähistamine Kanadas, Austraalias ja Rootsis, mis on jätnud trükikirjades ja piltides jäljed väljaande näol, millest käesoleva kirjutuse alguses mainitud sai.

Laulupeod ja kogu meie laulu ning muusika ajalugu on jäädvustatud Eesti Muusika Ajaloosse, mis on paguluses otse peaaegu nagu uskumatu tegu. Sellega on meie muusika saanud kõige ulatuslikuma ja põhjalikuma ülevaate. Ei ole paguluses ilmunud võrreldavat ei kirjanduse ega kujutavate kunstide kohta. See kulukas tegu tuli toime vaid selle raamatu peafinantseerija ja väikese toetajateringi kaasaitamisel.

Esimesel laulupeol pidas noor Jakob Hurt kogunenud lauljatele ja tuhandetepealisele kuulajaskonnale kõne. See oli esimene kultuurpoliitiline kõne eesti rahvale avalikul foorumi. Sealt peale tugevnes ja arenes võimsaks liikumiseks meie rahvuslik teadvus ja iseteadvus.

Arenes nii kaugele, et loodi Eesti Vabariigi ajal lendsõna: oleme laulja rahvas, ja teine veel tähendusrikkam, eespool tsiteeritud lause: oleme end vabaks laulnud.

ARTUR ADSON

IRA LÖFVANDER & CO AB

Surbrunnsgatan 29, 113 48 Stockholm

Tel. 32 21 40

För leverans i SSSR finnes ett begränsat antal bilar av märket "Moskvitsch 412 IE" (ny modell), totalpris kr. 14.036:—, samt "Zaporozhetz ZAZ 966", totalpris kr. 9.251:—.

OBS! Gäller endast t. o. m. den 11 juni 1971.

NYTT: Handdrivna stickmaskiner, totalpris kr. 436:15, bredd 880 mm, nålantal 175 st., vikt 8 kg.

Kohalik elu

STOCKHOLM

EK Naissektsioon

Eesti Komitee Naissektsiooni aastakoosolek peetakse teisipäeval, 20. aprillil kl. 17.30 Tulegatan 20. Päevakorras koosoleku rakendamine, 1970 tegevuse ja rahaline aruanne koos rev. komisjoni aruandega, 1971 tegevuskava ja eelarve, juhatuse valimine, koosolekul algatatud küsimused.

Kui väljakuulutatud koosoleku alguseks pole kokku tulnud üks kolmandik Naissektsiooni liikmeid,peetakse koosolek samas kohas ja sama päevakorraga üks tund hiljem, kusjuures koosolek on kodukorra par.4 põhjal otsusevõimeline osavõtjate arvule vastamata.

Pärast koosolekut kohvilaud ja ettekanne prl. A. Kirikult "Tondi öömaja", autor Kirik. Eesti Komitee Naissektsiooni juhatus ütleb kõigile teretulemast.

STOCKHOLM

Spordiselts Kalevi kevadpidu

Reedel, 23. aprillil toimub Korporatsioon Fraternitas Estica ruumides. Luntmakaregatan 61, algusega kell 19.30 Kalevi kevadpidu. Programmis Diskoteek — loterii peavõiduga "Abo by night" kahele isikule — hea tuju. Serveeritakse karastavaid jooke. Pilet "viis rauda". Teretulemast!

BORÅS

Jüripäeva kokktuulek

Pärnu lipkonna noored korraldavad laupäeval, 17. aprillil, algusega kell 17.00 piduliku jüripäeva-kokkutuleku. Kavas jüripäeva tähistamine, Mõttesild kodumaale, ettekandeid noortelt, lastele ringmängud, tants, kohvilaud.

Kokkutulek toimub KFUM-KFUK ruumes Fristadsvägen 104. L'nnast tuliajil mööduda Sjöbo kirikust ja kohe peale liiklustulesid keerata paremale põiktänavasse, ja siis uuesti paremale, kust pääseb majadegrupi tagaküljele.

Kõik noored ja vanad on teretulnud! Sissepääs tasuta. Noored ootavad rohket osavõttu.

Lipkonna juhtkogu

ESKILSTUNA

Jüripäeva pidu

Eskilstuna "Viru" lipkond korraldab toreda ja tujukõllase Jüripäeva peo pühapäeval, 25. aprillil kell 16 KFUM ruumides, Kriebsensgatan 16. Kavas Jüripäeva tseremoonia, O. Lutsu näidend "Kapsapea" ja kohvilaud.

GÖTEBORG

Maipidu

Göteborgi Eesti Maja Klubi maipidu toimub laupäeval, 1. mail klubi ruumides, Drottninggatan 27, algusega kl. 19.00. Rikkalik külm laud, lõbusad ettekanded, tants Pilli-Jussi, Justin Saluääre bajaani saatel ja hea peotuju garanteerivad meeldiva maipeo. Osavõtumaks 25:-. Registreerida O. Pärnale tel. 27 36 42 hiljemalt kolmapäeval, 28. aprillil. Kõik teretulemast!

JUHATUS

Kui avati esimene eesti MEREKOOL HEINASTES

19. sajand oli mitmeti murranguliseks ajaks eestlaste elus. Talupoegade, eriti rannatalupoegade elus toimusid suured muudatused 1860 aastate ringis, kui teorenti hakati asendama raharendiga. See andis talupojal enam aega oma põllul töötada ja rannatalupoeg hakkas otsima teenistusvõimalusi väörastelt randadelt. Eesti rannatalupoegade rannikulaevandus, mille moodustasid suuremalt osalt väikesed "jaalad" ja "uisud," said uut tuult purjedesse, sest uute seaduste ja määruste jõustumisel toimus ka kergendus omandiõiguses ja ühtlasi võimaldati ka suuremat liikumisvabadust.

Energilised rannatalupojad, kes omasid juba väikesi jaalasid ja uiske, asusid suuremate purjelaevade ehitamisega. Kuid suuremate purjelaevade merele saatmisega oli vaja meresõkooli kutsehariduse mehi kapteneid, kipparеid ja tüürimehi. Neid aga, kes olid hankinud omale kutsehariduse kas Peterburi või Riia merekoolis oli eestlaste hulgas vähe. Uute laevade ehitamisega tekkis üha enam vajadus kutsehariduse meremeeste järgi.

Energilisemaks laevachituse keskuseks oli tol ajal Heinaste, kus ka oma merekooli vajadus eriti teravalt, esile kerskis. Selleks aitas kaasa liivlasest või lätlasest merendustegelane Kristjan Voldemar, ks Heinaste meremeestele propageeris oma merekooli tähtsust ja vajadust kui tahetakse laevandusega tegeleda ja suuremaid laevu merele saata.

See õhutus kandis vilja. Nii saigi teoks eraalgatuse korras esimese eesti merekooli loomine ja avamine Heinastes aastal 1864, kus paljud eestlased ja lätlased said oma esimese kutsehariduse laevajuhtimise alal.

Eriti huvitava kirjelduse esitab esimese eesti merekooli kohta "Eesti Postimees" 6. aprillil 1866, kirjutades:

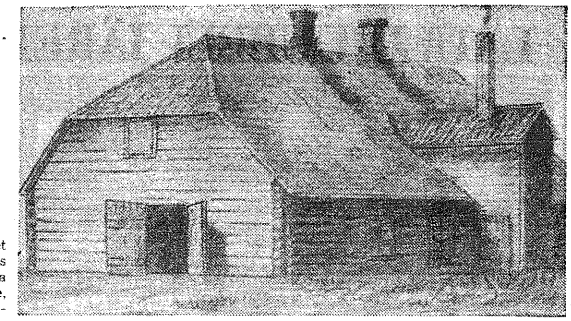
"Kallis asi on, kui üks rahvas iseennast oma nõtruse ja rammu poolest ning oma puudusi ja tarvidusi tundma ja mõistma hakkab: aga veel kallim, kui tema siis, norgus peaga, käed rüpes, mitte seni ei oota, kui salad taevast sajavad ja kuldpeningid kuuse otsas kasvavad, ei ka mitte teiste armusilma ei vahi, vaid kui mees ise kätt adra külge paneb.

Nõnda on meile suurt röömu teinud "Riia linnalehes" lugeda, et Heinaste rannas sealt mereäärsed kuudipidajad (väikeste laevade omanikud) 2 aasta eest laevameeste kooli asutanud ja siiamaale oma kuju peal üles peavad. Vaat, see on ometi kiiduväärt mehetöö! Lasku Jumal seda esimest taime priskesti kasvada ja võsu ajada. Nagu esimene hakatus ikka on, võivad noorei koolil ka omad puudused veel olla, või ka mitte, — meie ei tea seda, aga niipalju kuuleme, et koolmeister Hiiumaalt üks eesti soost tüürmann peab olema, kelle käe all asjad juba niikaugele edasi läinud, et 3 õppijat hiljuti Riias läbi katsutud ja kõik 3 on II klassi tüürmanni tunniskirja taskusse saanud selle õigusega, et nemad igalpool Läänemere peal tüürmanni ametisse võivad heita. — No vaata, see on juba nii noorest koolist suur asi. Olgu maa- või meremees, kuskil et saa inimene ilma õppimiseta enam läbi. Meie loodame nüüd, et need 3 esimest mitte viimseiks ei jää, vaid et kool ja nende hulk, kes seal sees õpivad, kosub ja kasvab seest- ja väljastpidi, kuni sinnamaale saame, et madrusekski, keegi enam ei heida, kui ta laevameestekoolis ep ole käinud. — Nõnda võivad nemad, kui Riias veel edasi õpivad, ka I klassi tüürmanni tunnistust ja pärastpoole kipriõigust kätte saada."

Heinaste merekool ei jäänud esimeseks ei ka viimaseks merekooliks Eestis. Üha suureneva laevanduse arenguga kogu Eesti ranniku ulatuses tekkis vajadus uute merekoolide järgi.

Kuna aga nõudmised eraalgatuslikke merekoolide loomiseks ei andnud tagajärgi, oli riik sunnitud omal kulul töötavate merekoolide avamisega mitmel pool Eesti rannikul. Esimene riiklik merekool alustas tegevust a. 1873. Narvas. Kaks aastat hiljem a. 1875 alustas tegevust Paldiski merekool, a. 1884 Käsmus ja a. 1891 Kuresaares. Need 19. sajandil tekkinud merekoolid andsid paljudele randlastele meresõidu teoreetilisi teadmisi, sest kiirelt arenev eestlaste laevandus nõudis üha enam juhtkonda eesti rannikul ehitavatele ja mahult suurematele laevadele. Kaugesõidukapteni eksameid ei võimaldanud tolleaegsed eesti merekoolid. Need eksamid tuli sooritada Peterburis, Riias või Liibavis.

E. ART

Selles hoones avati aastal 1864 Heinaste merekool.

Killuke, kes mängib "rahvast" Kommunistide arv oma allikail

(VES) — "Rahva nõudel", "rahva nimel", rahvakohus" jne. kümneid ja sadu variante, kus esineb "rahvas", on kompartei tegelaste väljendustes nii sõnas kui kirjas. Ajalugu ei tunne ühtki teist poliitilist parteid, kus nii ohtralt oleks tarvitatud sõna "rahvas" oma kavade ja tegude põhjendamisel ja kus nii rängalt seda seda sõna kuritarvitatud. Okupeeritud Eestis ilmunud entsüklopeedia II köites on toodud pikalt-laialt Eestimaa kommunistliku partei ajalugu, mida muidugi ajakohaselt ilustatud. Sealjuures on antud ka arvud, kipaljua uures on antud ka arvud, kuipaljukomparteil Eestis on kunagi liikmeid olnud. Need arvud võivad olla pig em suurendatud kui vähendatud, agaseltsinagi nagu nad antud, kõnclevad nad üsna selget keelt, kuivõrd nii putäis on olnud Eestis kommuniste j

1905. aasta revolutsiooni kõrgpunkti ajal olnud neid kogu Eesti kohta 1000. 1917. aasta veebruari revolutsiooni järel, kui kompartei tuli põranda alt välja, olnud neid Tallinnas, Tartus ja Narvas kokku 100 liiget! Legaliseerimisega hakanud partei kasvama ja aprillis olnud neid "rohkem kui 2000". 1917. a. lõpul, kui kommunistid olid Venes vägivaldselt võimu haaranud, olnud kompartei liikmeid Eestis 10.000. 1918. aasta veebruaris Saksa okupatsiooni vägede saabumise eel putkanud kompartei liikmed suurelt osalt kõik Venemaale ja Saksa okupatsiooni varisemise eel 1918. a. s ügisel olnud neid Eestis vaid 400.

Algas Vabadussõda, kus Venemaale putkanud kommunistid ja näputäis Eestisse jäänuid Vene punaväe abiga püüdsid uuesti Eestis võimumeesteks saada. Kui see ei õnnestunud, siis nad hakanud kangesti rahu tahtma Eesti vabariigi ja N. Vene vahel. 1920. aasta hilissügisel, s.o. kümme kuud pärast Tartu rahulepingu sõlmimist olnud parteis umbes 700 liiget.

1924. aastal, mil kommunistid tegid 1. detsembril võimuhaaramise katse, olnud neil 2000 liiget. Nendest olnud üle poole tööstustöölised, umbes üks neljandik maatöölised, ülejäänud osa "kehv talurahvas". Haritlasi olnud vähe. Üks neljandik kogu liikmeskonnast olnud naised (lk. 30).

Pärast 1. detsembri mässu olnud olukord komparteil Eestis nii raske, et ei olevat saadud pidada enam salajast konverentsi, vaid see toimunud 1926. aastal Leningradis.

1929. aasta lõpul koos poliitvangidega kuulunud parteisse 300 kommunisti.

1931. kui poliitiline politsei oli suure osa siinseid juhte arreteerinud ja avastanud salajased trükikojad, pärast seda ei olevat Eestis komparteil keskust olnudki, vaid see töötanud 1931—1933 N. Liidus. Kuid sidepidamise hõlbustamiseks loodud Eesti komparteil keskkomitee sekretariaat Kopenhaagenisse ja aasta hiljem toodud Rootsi Stokholmi.

1934. a. peetud Eesti kompartei konverents Moskvas ja siis olnud parteis koos Eestis kinnipeetavate poliitvangidega 387 inimest. Venemaal tabanud Eesti kompartei tegelasi raske löök. 1937—38. aastal lasknud Stalin neid maha nottida või angu entsüklopeedias üteldakse, nad langenud "isikukultusest tingitud ebaseaduslike repressioonide ohvriks" (lk. 31).

1938. aasta kevadel, kui amnestiaseadusega Eesti poliitvangid vabastati, siis moodustatud kohe Eestis jälle kompartei keskus. 1940. aastal Vene okupatsiooni eel olnud Eesti komparteil 150 liiget. Kui võim oli punavägede poolt üle võetud ja kommunistid paar kuud võimutsenud, siis tõusnud parti liikmete arv augusti keskel 1000 peale.

Kui algas N. Liidu ja Saksa sõda 1941. a. suvel, olnud parteis 3751 kommunist, kellest umbes 10 prots. jäänud Eestisse. 1400 läinud Venemaale ja ülejäänud aga enamikus langenud ENSV kaitsmisel või teise sõnaga: pandi hävituspataljonidesse ja langesid seal.

Nüüd, mil 25 aastat vahetpidamata on võimutsenud Eestis kommunism, olnud 1. jaan. 1969 Eesti Komparteil 64.032 liiget ja 3577 liikme kandidaati. Eesti kompartei olevat üks N. Liidu kompartei organisatsioone (lk. 29).

Praegu toodud andmed räägivad selget keelt: 1. Kuivõrd mikroskoopiline osa eesti rahvast on kuulunud komparteisse ja selles niigi pisikeses osas on eesti firma all veel venelasi (1917. a. oktoobris võimuhaaramise ajal oli Tallinna söja-revolutsiooni komitee esimees Rabtshinski ja abiks V. Kingisepp). 2. Eesti komparteri ei ole kunagi suutnud olla iseseisev, vaid ainult ripats Vene küljes ja on seda praegugi, teise sõnaga: Moskva sõnakuulelik sulane.

Siinkohal ei saa jätta märkimata üht lausvalet, mis tolles ajaloos toodud. 1917. a. sügisel, kui kommunistid olid vägivaldselt Venemaal ja ka Eesti aladel võimule tulnud, asunud nad Eestis "esimesi rahvusriikluse aluseid rajama". Milles need alused ilmnesid, sellest entsüklopeedia vaikib. See oli Eesti Asutava Kogu valimine jaanuari 1918. Valimisel said esineda ka teised poliitilised parteid.

Kuid võimul olevad kommunistid lootsid saada täieliku enamuse, milleks valimine käiku lastigi. Asutava Kogu valimist oli deklareerinud Eesti Maapäev oma ajaloolisel koosolekul 28. novembril ja nüüd taheti Maapäeva lüüa ta enese relvaga.

Kui esimese valimispäeva õhtul häälte lugemisel ilmnes, et Eesti iseseisvuse alusel olevad erakonnad olid saanud tervelt kakskolmandikku äraantud häältest, siis kommunistid momentaalselt katkestasid valimise ja valitsesid terroriga edasi kuni Saksa väed asusid Eestit okupeerima.

A.K.

Ilmast Maailmast

■ **President Nixon on tunduvalt suurendanud oma** isikliku personali Valges Majas. Kui 1970. a. oli presidendi palgalehel 25 üalalist ametnikku, siis nüüd on nende arv kerkinud 533-le ja palgad 3,9-lt 8 miljoni dollarile. Presidendi isikliku ametkonna keskmiseks palgaks on 15.000 dollarit aastas. Ametkonnas leidub näiteks eriabilise kategoorias Roger E. Johnsoni nimeline diskreetne ärimees kelle ülesandeks on sidepidamine presidendi ja ta vanade sõprade vahel .Mõnedele sõpradele on teatatud, et kui neil on mingi probleem, võivad nad sellest Johnsonile rääkida ja Johnson hoolitseb siis sidemehena selle eest, et asi kantakse Nixonile ette. Sellise töö eest saab Johnson umbes 30.000 dollarit aastas.

■ **Inimene ei ela üksnes leivast,** kuid vanad egiptlased proovisid seda ja tulemuseks olid kohutavad hambavalud, ning varajane hambutuks jäämine. Tänapäeva leib sellist häda ei tekita, kuid egiptlaste oma oli niivõrd mineraaliderohke, et see nagu viilis hambad läbi. Inglise teadlased on uurinud egiptuse muumiaid ja leidnud, et rohkem kui 25-aastastel old hambad äärmiselt viletsas olukorras, mitte aga noorematel. On teada, et vanad egiptlased söid tohutul hulgal leiba — ajalcolane Herodotus nimetaski neid "leivasööjateks" ja söduri leivanormiks oli neli naela päevas.

■ **43-aastane Joan Wilkes võitis** Inglismaal jalgpalli-loteriil 801 600 dollarit, mis on sel alal teine suutrm võit ajaloos. Üks teine naine võitis möödunud detsembris 813 000 dollarit. Naine ütles, et ta edu saladuseks oli oma õnnenumbri 13 kombineerimine majade arvuga, milledes ta on elanud. Võidu saavutamiseks tulid viigimängud õieti etteennustada ja see maksis tal 54 centi. Võitja abikaasa peab majade lammutaja ettevõtet proviintsis ja kavatseb tööd endiselt jatkata.

■ **Jaapani meeste protsent,** kes suitsetavad sigarette või puupu,langes möödunud aastal 79,1-lt 77,5-le. Suitsetavate jaapnai naiste suhe aga suurenes 15,4 protsendilt 15,6 protsendile.

"Puhastus" tabab ka raamatuid

PRAHA — Tshehhoslovakkia kommunsitlik partei on tühjendanud Prahas ühe Euroopa täielikuma raamatukogu ja muudab selle N. Liidu kultuuritsentrumiks. Selles asus ka Tshehhoslovakkia vabariigi looja ja esimese presidendi, Thomas Masaryki isiklik raamatukogu.

Raamatud on viidud üle Vltava jõe asuvasse Lobkovici paleesse, kus need on veel kastidest väljapakkimata. Raamatukogu ümberehitamine N. Liidu kultuurimajaks on käigus ja hoone peab lõplikult valmima mai lõpuks. See läheb arvestuste kohaselt maksma 1,2 miljonit dollarit. Teistes raamatukogudes käib "puhastustöö", et eraldada kõik teosed, mis mingil määral käsitlevad Dubceki poolt taotletud reforme.

MAETSAKODU UUDISMAA

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

Keiser saab "sukapaela" jälle tagasi

LONDON — Kui Jaapani keiser Hirohito külastab käesoleva aasta oktoobris Inglismaad, annab kuninganna Elisabeth talle tagasi sukapaela ordeni, mis on maailma vanim ja eksklusiivseim aumärk.

Kuninganna isa George VI tühistas varem Hirohitole antud selle ordeni kehtivuse pärast seda kui Jaapn saatis oma sõjaväed Teises maailmasõjas Singapuri. Sukapaelaorden oli antud keisrile 1929.a.

Leinateateid

Sydneys, Austraalias suri 15. veebr. Salme Raska, sünd. 2. okt. 1888 Viljandis.

Sydneys suri 3. märtsil Rein Näripa, sünd. 27. dets. 1904 Pärnumaal.

Melbourneis, Austraalias suri 24. veebr. Kurt Brasla, sünd. 15. dets. 1922 Riias.

Adelaides, Austraalias suri 17.märtsil Martin Org, sünd. 18. aug. 1899 Kõo vallas.

Akad. eksamid

Stockholmi tehnikaülikooli lõpetas tee- ja vesiehituste tsiviilinsenerina **Henno Saarne** Stockholmis.

● **Austraalia valitsuse teataja (Government Gazette) teatel on Austraalia rahukohtuniku (Justice of Peace) ametivande annud Erna Emmelina Mihkelson, kes on majandusteadlasena lõpetanud Tartu ülikooli. Ta on esimene eesti naine, kes Australias on selle au osaliseks saanud. Erna Mihkelson on aktiivne Sydney eestlaskonna organisatsioonides.**

Poliitilisi marginaale:

SÕJASEEMNE KÜLV

(VES) —On üldtuntud ütelus, et iga rahuleping sisaldab seemned uueks sõjaks. Seda väidet kinnitasid eriti Esimesele maailmasõjale järgnenud rahulepingud, kuhu oli otse peoga puistatud uue sõja seemet.

Teisele maailmasõjale on järgnenud vähe rahulepinguid. Tohiks seega oletada, et uue sõja seemet poolegi saadud idanema panna. — Kahjuks pole see nii.

Sõjaseemne külv algas juba kui Roosevelt ja Winston Churchill lubasid Königsbergi linna ja osa Ida-Preisimaad Stalinile. See oli üks kummaline kokkulepe; sõja lõpp veel kaugel, rahulepinguni veel hulk maad, aga juba jagati saaki ja Roosevelt ning Churchill annetasid Venemaale tüki Saksamaad.

Sakslased ei meenuta seda praegu: sellest kõnelda poleks nendel mingit kasu ja ajaks vahekorrad halvaks Ühendriikidega ja Inglismaaga. Ometi pole mõeldav, et sakslane unustaks, et Königsberg oli Emmanuel Kanti linn, et Königsbergis rahvas seadis oma kellad õigeks filosoof Kanti jalutuskäikude järele — nii täpselt kindlal ajal iga päev filosoof tegi oma jalutuskäigud.

Nõnda pandi Königsbergis ja Ida-Preisimaal sõjaseemned mulda juba viimase sõja ajal. Tuleb aeg, mil nad hakkavad idanema.

Janti ja narritantsu Berliini ümber tunneb igaüks. Kindral Eisenhower kas ei mõistnud või ei tahtnud aru saada, et ta külis uue sõja seemet, kui ta teatas Stalinile, et ta jätab Berliini venelaste vallutada. Need seemned idanevad kenasti. Tuleb oodata, millal taimed suureks sirguvad ja õied puhkevad.

Willy Brandti idapoliitika on nüüd kõncaineks terves maailmas. Enne Teist maailmasõda niisuguseid lepinguid, nagu nüüd sõlmisid Brandt ja Kossõgin, kutsuti mittekallaletungi paktideks. Nüüd anti sellele lepingule uut moodi nimi: jõu mitte tarvitamise leping. Sama-nimelise lepingu sõlmis Brandt ka Poolaga.

Kandku need lepingud millist nime tahes, sisuk on need rahulepingud. Saksamaa läks lihtsalt mööda oma NATO-lepinglastest Ühendriikidest, Inglismaast ja Prantsusmaast ning sõlmis rahu Venemaaga ja Poolaga. Need lepingud kui rahulepingud sisaldavad juba rohkesti uue sõja seemet.

Nende rahulepingutega Saksamaa loobus alatiseks oma territooriumist: Preisimaast, Pommerist, Sileesiast ja Brandenburgist. Need on alad, millega Saksa ajalugu on tihedalt seotud. Need on maad, mis on suurt osa etendanud saksiaste üheks rahvaks liitumisel. Saksa riigi ja rahvustunde kujunemisel.

Nende maade loovutamist sakslane ei unusta. Esimesel võimalusel läheb ta neid maid tagasi nõudma ning kuulutab siis nende loovutamise lepingule allakirjutaja suurimaks reeturiks. — Eks me mäleta, mis toimus Saksamaal aastatel 1937—39, kus peale Poola koridori polnud territooriumi kaotatudki (Elsass-Lothringen on vana Prantsuse ala).

Praegu pole Saksamaa sõjaliselt jõud, kes võiks ohustada või rünnata teisi. Ega see ei tarvitse nii jääda. Maailmas elu ei seisa paigal, jõuvahekorrad muutuvad. Paljud mäletavad veel, kui armetu vilets oli Saksamaa pärast Esimest maailmasõda.

Paarikümne aasta pärast oli Saksamaa nii tugev sõjajõud, nagu polnud teist tollal terves maailmas. Seejuures Saksamaa polnud majanduslikult kuigi tugev, kaugel sellest, mis on Lääne-Saksamaa majanduslikult praegu. Kui ta söda kaotas, siis eeskätt sõja ennenägematu rumala juhtimise ning võimalike liitlaste enda vaenlaseks muutmise tõttu.

Praegu puuduvad Saksamaal nukleaar-relvad. Kuid pole mõeldav, et alatiseks ainult viis riiki jääksid aatomipommi riikideks. Maailma ajaloos pole seda veel nähtud, et kui ühel või mõnel riigil on uued relvad, siis teised jääksid nendest ilma, ning on olemas niisugune kena teistel.

Aeg näitab peagi, kes järgmisena tuleb aatomiklubisse. Arvatavasti Jaapan. See ei loe, et Jaapani põhiseadus keelab relvastumise üldsegi. Enda kaitseks võib ja peab relvastuma, ning on olemas noosugune kena aatomipomm, mida kutsutakse taktiliseks aatomirelvaks. See on ju puhtalt enda kaitseks. Kus on aga taktikalise ja päris pommi piir? — Võimalik, et Jaapanile järgneb aatomiklubisse India. Või — kes teab, võibolla sammub klubi uute liikmete rivi eesotsas hoopiski Iisrael!

Ühendriikide liberaalsed senaatorid nõuvad Ühendriikide sõjaväe Saksamaalt koju toomist. Küll see nõudmine, kui see kord täidetakse, ka järgmise sõja lähemale toob. Kui pole enam Ühendriikide maaväge Euroopas, ei usu ükski eurooplane enam, et leiduks niisugune Ühendriikide president, kes annaks käsu läkitada Ühendriikidest aatomipomm Euroopa kaitseks. Euroopa peab enda kaitseks asutama ise oma aatomiklubi ja Saksamaata pole see võimalik. Või kuis oleks veel võimalik keelata Saksamaale aatomiklubisse pääsu, kui teisi riike on juba sisse tulnud.

Varem-hiljem on ka Saksamaa relvastatud nukleaarsõjaks. Oma kõrgele arenenud tehnikaga võib aatomirelvade viimistlemisel Saksamaa peagi ületada Venemaa. Vene truu abiline senistes sõdades — kindral Talv — pole nukleaar-sõjas nii mõjuvõimas.

Tänapäeva kiire elutempo ja tehnika arengu juures ei tarvitse kuluda aastakümneid, kuni Saksamaa on jälle relvajõud, kellega tuleb arvestada. Ning siis hakkab Saksamaa oma ajaloolisi alasid tagasi nõudma. Sõjaseeme idaneb ja kasvab.

Pole oluline, kumb pool enne ründab, kas Venemaa Lääne-Euroopa vallutamiseks, või Lääs Vene võimu murdmiseks. Sõjaseeme kannab vilja nii või teisiti.

A. K—N

RAAMATURIIUL

Koguteos "STOCKHOLMI EESTI ALGKOOL"

Nagu teada, tähistas Stockholmi Eesti Algkool möödunud aasta märtsikuus oma 25-aastase tegevuse juubelit, saades sel puhul oma õppetööga suure tunnustuse osaliseks nii rootsi kui ka eesti juhtivate koolitegelaste ja ametiastutuste poolt. Kooli juubeliga ühenduses ilmus kooli Sõprade Seltsi väljaandel ja H. Kiiski toimetusel koguteos "Stockholmi Eesti Algkool". Koguteos sisaldab rida huvitavaid artikleid, informatsiooni ja tähelepandavaid ülevaateid ning rikkalikku pildimaterjali.

Luuletervituse koolile pühendab Kalju Lepik ja sõnalised tervitused peapiiskop J. O. Lauri ja end. juhataja Eduard Karma. Artiklitest ja ülevaadetest märkigem: Stockholmi Eesti Algkooli sünd ja esimesi raskusi — H. Mark, Mälestuskillukesi Stockholmi Eesti Algkooli algusajast — Herman Rajamaa. Stockholmi Eesti Algkool 1945 — 1970 Udo Juuno, Kaksikkeelsusest eesti ja rootsi keele tagapõhjal — Els Oksaar, Kristlikult rahvuslik kasvatus — Konrad Veem. Kaks sugupõlve — Maria Kleitsman, Eesti kooli elujõud — Märt Raud, Stockholmi Eesti Lasteaed — Erna Klemmer, Stockholmi Eesti Algkooli seisund Rootsi koolivõrgus — Erik Saare, Rootsi keele õpetajana eesti koolis — Arne Broberg.

Edasi järgnevad nimelised andmed kooli õpilaste ja õpetajate kohta ja tervitused.

Hind. kr. 25:-. Seda sisukat, informatsioonirohket, ülevaatlikku ja huvitavat teost saab tellida Stockholmi Eesti Algkooli aadressil: Brunnsgat. 11, 111 38 Stockholm.

● **Lakewoodis USA-s laulatati Urmas Allan Naeris ja Aino Mürk. Peigmees töötab New Yorgi linnavalitsuses majapidamisosakonnas, pruut ESSO uurimiskeskuses.**

● **Vancouveri Eesti Selts valis oma uueks esimeheks Konstantin Rannaoja ning juhatuse liikmeteks Ena Lepnurme, Hilda Joasalu, Arno Õunapuu ja Rein Vasara.**

Tõendid KGB interneerimis-vaimuhaiglate kohta raadios

Algus lk. 1

matus "Paviljon nr. 7" kirjeldab just olusid "poliithaiglates" oli interneeritud ühes sellises asutuses.

Suurim ja senini täpseim materjal Vene "poliit-vaimuhaiglate" kohta väljus hiljuti salaja Venemaalt V. Bukovski kaudu. B. on muuseas varem kirjeldanud neid asutusi ka Rootsi TV poolt edasi antud TV-filmis, mis samuti väljus N. Liidust salaja. Filmis on kirjeldatud niihästi sund-meditsinеerimist kui ka piinamis-meetode tõrkujate vastupanu maha murdmiseks.

"Muuseas rulliti vastuhakkajaid patsiente märgade vaipade vahele. Kui siis vaibad kuivades end kokku tõmbasid muljusid nad patsienti kuni meelemärkuse kaotuseni."

DIAGNOOSID VASTUKÄIVAD

Diagnoose, arstitähti, haiglapäevikuid jne. on välja smugeldatud selleks, et anda Lääne asjatundjatele ja massvahendeile objektiivset võimalust välja selgitamiseks kas tõesti on olnud tegemist vaimuhaigetega. Kindral Grigorenko kohta, kes on võidelnud Krimmi-tartarite õiguste eest, ütleb diagnoos näiteks järgmist:

"... Grigorenko on nõdrameelne, mis avaldub tema isiksuse paranoiidseithallutsinatoorses arengus. Sellele lisandub algav aju-veresoonte lupjumine. Võib konstateerida ideid reformidest, mis eriti puudutavad riigiaparaadi ümberehitamist ja ka ideid seoses oma enese isiksuse ülehindamisega." "Oma ideedes on patsient kindel ning ta esitab neid afekteeritud meelelilgutses."

Psühhiaatriline kommisjon Tashkendis, kes aga uuris Grigorenkot varemalt, leidis, et G. olevat täie mõistuse juures. Ka viimati mainitud terveks tunnistav diagnoos on välja saadetud dokumentide hulgas.

Poetess Gorbanevskajat, kes 1968.a. demonstreeris Punaväljakul N. Liidu sissemarsi vastu Prahasse, on diagnostiseeritud skisofreenina (isiksuselõhestuse haiguse all kannatajan), "sest ta ei distanseeri end oma varemaist tegudest ja ei leia, et ta on lõhestuse haiguse all kannatajana), nud oma tegude õigustuses, millest ta palju seletavat. Iseäranis on ta väitnud, et ta tegutses nii nagu ta tegi selleks, et ta tulevikus ei pruugiks tunda süüd oma laste ees. Patsiendi mälu ja mõistus on täiesti korras."

Kusnetsov kaanatavat "aeglaselt areneva skisofreenia all, sest ta on mitme aasta vältel tegelenud ühe mitte ametliku põhiseaduse projekti koostamisega ning on pidanud oma kohustuseks n.n. "tõe" levitamist."

Kolhoosidirektor ja õpetaja Jahhimovitsh kannatavat paranoia (jälitamismaania) all "muuseas selle pärast, et ta on palunud hakata ühe mahajäänud kolhoosi esimeheks, ise nõudes madalamat palka kui kolhoosi-esimehe tavaline palk."

Andmete väljasaatja Bukovski tunnistati esmalt ise vaimuhaigeks ja saadeti "ravile". Hiljem vajas aga prokurör tema tunnistusi teiste kirjanike vastu.

Kuna aga nõdrameelne ei saa olla tunnistaja siis tunnistati B. äkki jälle täiesti terveks ja viidi üle koondulaagrisse."

ROOTSI EKSPERDI ANALÜÜS

Mainitud materjalidega tutvudes leidis dotsent Gottfries järgnevat:

"Esimene asi, mida märkasin oli see, et paljusid patsientidest on uuritud ühes erilises kriminaal-psühhiaatrilises kliinikus, nimelt "Serbskis" Ühes haiglapäevikus seisis ka otseselt, et vastav patsient olevat "eriti tähtis juhus", miks teda just sellesse kliinikusse olevat saadetud. Ilmneb ka see, et mitmeid patsiente on varemalt uuritud ka teistes, n.ü. "tavalistes", kriminaal-psühhiaatrilistes kliinikutes.

Sääl ei ole aga nende juures suudetud konstateerida mingeid tõsiseid vaimuhaigusi. Ühel juhusel oli patsient isegi enne täiesti terveks tunnistatud.

Nõnda viidi siis patsiendid üle "Serbskisse", kus sageli muudeti varem tehtud diagnoose. Kõikidele juhustele peeti sund-ravi erilistes psühhiaatrilistes kliinikeis vajalikuks.

Poetess Gorbanevskaja kannatavat diagnoosi kohaselt "kroonilise psüühilise haiguse all skisofreenia kujul". Haiglapäevikut lugedes ei ole aga võimalik leida mingeid veenvaid sümtoome, mis sellist diagnoosi suudaksid toetada. Ka ei klapi diagnoosiga see, et Gorbanevskaja viimase kuue — seitsme aasta vältel enne uurimist olevat palju tegelenud tõlke-töödega. Selline töö nõuab võimeid intellektuaalseks panuseks. On raske ette kujutada, et patsient selle aja jooksul võinuks kannatada skitsofreenilise vaimuhaiguse all.

Niihästi kindral Grigorenkot kui õpetaja-kolhoosiesimeest Jahhimovitshi kirjeldatakse kahes haiglapäevikus kui isiksusi erililselt tugeva õiglustundega".

Kahtlustav hoiak uurivate arstide suhtes, mida Grigorenko olevat näidanud, tundub tema olukorras täiesti kohase reaktsioonina. Ka ei leidu haiglapäevikuis kirjeldusi, millest võiks välja lugeda aju-veresoonte lupjumist.

Õpetaja Jahhimovitsh, kelle isiksus sarnaneb Grigorenko omale, sai suurtes joontes samasuguse diagnoosi. Ka tema juhul oli diagnoosi alus haiglapäevikuis väga nõrk. Mõlemad mehed tunnistati nõdrameelseiks ja ravi vajavaiks eri-psühhiaatrilistes kliinikutes. Vajadus selliseks raviks ja üldse vajadus sund-interneerimiseks tundub mõlemal juhul haiglapäevikute põhjal olevat väga küsitav."

Saatest lähtus edasi, et mainitud materjalide väljasaatjat Bukovskit jälitavat nüüd pidevalt KGB. Vaatamata sellele õnnestus tema algatusel ja Rahvusvahelise Inimõiguste Komitee Prantsusmaa osakonna toetusel suure pressikonverentsi läbiviimine Pariisis, kus materjale avalikusele esitati ja tutvustati.

EPL kuulmisel on selle "OBS-saate" mõjul juba "Amnesty International" Rootsi osakond tundnud huvi sammude astumiseks KGB "poliitilisest psühhiaatriast" tingitud ebainimlikkuste ja ebaõiguste vastu. Samas pole aga ka võimatu, et paljastused võivad tekitada poleemikat Rootsi avalikuses.

Juba pühapäeval 4. aprillil poleemiseeriski "Dagens Nyheteri" raadioarvustaja, Rootsi Kompartei liige Gudrun Rydin ägedalt laupäevase "OBS-saate" sisu ja kaastegelaste vastu.

†

Unustamata armast

Elsa Reiman'i

* 28.6.1898

† 5.4.1971

mälestavad kurbuses

ADA
RISTIPOEG ANTS
PEETER ASPE

†

Armast sugulast

Elsa Reiman'i

leinab sügavas kurbuses

ARTUR TASKA
perekonnaga

Matusetalitus toimub kolmapäeval, 21. aprillil kl. 16.00 Bromma kirikus.

Kohaliku elu

NORRKÖPING
Jüripäeva pidu

Lembitu-Tormilindude noored kutsuvad külalisi oma Jüripäeva peole, mis toimub 17. aprillil algusega kl. 19 Hemgårdenis. Nii noored kui vanad on teretulnud!

GÖTEBORG
Eesti Maja peakoosolek

peetakse pühapäeval 18 aprillil kell 16.00 Eesti Majas, Drottninggatan 27, Göteborg. Päevakorras **muuhulgas 1970 aruande kinnitamine ja valimised. Peakoosolekust osavõtjate registreerimine algab alates kell 15.00.**

Juhatus

Jumalateenistused

Stockholm: Norrmalmi Baptisti Kirikus, Norrtullsg. 37, reedel, 16/4 kl. 19, laup. 17/4 kl. 18, Pühap. 18/4 kl. 15 ja esmasp. 19/4 kl. 19.

Uppsala: Korskyrkan, St. Persgatan 26, teisip. 20/4 kl. 19.30.

Eskilstuna: Elimi kapellis, Haleniigatan 2, kolmap. 21/4 kl. 19.

Külalistena kõnelevad jutlustaja Kaljo Raid Torontost ja Albert Vaim.

Kõik teretulemast!

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

USA-s ARUTATI BALTI ÜHIST VÕITLUSRINNET KONVERENTS N. YORGIS

NEW YORK (VES) — Esimene Balti informatsiooni konverents toimus New Yorgis möödunud laupäeval harukordselt elava osavõtuga kolme balti rahvusgrupi organisatsioonide esindajate poolt USA paljudest keskustest ja ka Kanadast. Eestlaste-poolselt olid esindatud konverentsil Ü.E. Kesknõukogu, E. Rahvuskomitee ja Vaba E. Komitee esimeeste ja juhatusliikmete ning korraldajate poolt kutsutud referentide kaudu. Kaastegev oli ka Batun. Kanadast viibisid kohal Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu (RVN) esimees I. Heinsoo ja abiesimees U. Petersoo. Arutlustihe tööpäev kestis lühikeste vaheaegadega hommiku kella 10-nest õhtu kella 11.15-ni. Käsitamist leidsid informatsioonialased küsimused vastastikuseks informatsiooniks senini toimunust, et kasvava aktiivsusega ja koostööga tegutseda Balti probleemide viimiseks avalikkuse ette ja asukohamaade poliitilistesse ringkondadesse USA-s ning Kanadas.

Korraldava toimkonna nimel avas kongressi dr. R. Paegle (läti) sissejuhatava sõnavõtuga, märkides selles ka konverentsi ülesande. Seejärele valiti koosolekute juhatajaiks I.Heinsoo (eesti), dr. I. Spilners (läti) ja A. Gecis (leedu).

Konverentsi töö viidi läbi laudkonna sõnavõttude ja diskussioonide kaudu. Esimesena tuli arutusele Balti koostöö küsimus, mille diplomaatlike ala käsitjaks oli palutud E.V. konsul A. Linkhorst.

Märkinud kokkuvõtlikult alused, mi maksvad diplomaatlike esinduste kohta ja määravad nende tegutsemise piirid riikides, kus nad asuvad, mille kodanike tegevusse nad ei sekku, juhtis kõneleja tähelepanu sellest järelduvail Balti vabariikide diplomaatlike esinduste mitte osavõtmisse nende rahvusgruppide organisatsioonide tööst.Samaaegselt on orgidel aga küll võimalik kaasa aidata esinduste tööle, kellede ülesanne on kaitsta riikide huvisid, milliseid nad esindavad.

Kõneleja rõhutas Balti vabariikide esindajate omavahelist lähedast koostööd, millele alus pandi sellekohase Balti vabariikide vahelise lepinguga 1934, milline koostöö eriti süvenes pärast Baltimaade okupatsiooni Vene poolt ja II maailmasõja aastatel, jatkudes kõige lähemate sidemetega tänaseni.

Puudutanud mitmeid küsimusi, tuleb neist eriti tähelepanu juhtida Balti vabariikide diplomaatlike esinduste soovitusele kõikidele, kes pärinevad okup. Baltikumist, et nad hoolitseks igaks juhuks koheselt oma testamentidega selle eest, et nende mahajääv vara ei satuks meie vaenlase kätte, et see määrataks testamendiga pärandaja soovide kohaselt.

Kõneleja toonitas, et senini on koostöö balti organisatsioonide ja Balti vabariikide diplomaatlike esinduste vahel olnud väga hea. Ta lisas, et Balti vabariikide esinduste uksed on lahti vajaliku informatsiooni andmiseks soovijaile.

Samas paneelis esines akadeemilis-te informatsioonilikate tähtsusest ja balti teadlaste olulise tähtsusega koostööst USA avalikkuses dr. H. Valdsaar, märkides nii senist kui ka edaspidist tegevust. Ta tõstis eriti välja Balti Teaduste Konverentsi ja ühiselt välja antud nelja bülletääni, mis leidnud märkimisväärset tähelepanu teadlaste ja ülikoolide ringkonnis ning mõjukalt tutvustanud Balti rahvusgruppe ning selgitanud ka nende rahvaste rasket saatust.

BALTI KOOSTÖÖST KANADAS

köneles RVN esimees I. Heinsoo, kes oli ka selle laudkonna töö juhtijaks. Andnud edasi Kanada eestaslkonna ja ka läti ja leedu organisatsioonide head soovid esimese taolise kokkutuleku igakülgseks õnnestumiseks, köneles ta läti ja leedu rahvusgruppide lähemast koostööst eestlastega Kanadas.

Tema informatsioon puudutas olulisi momente kontaktidest Kanada poliitikutega ja poliitiliste parteidega ning käsitas RVN-i poolt astutud samme, mis teostatud osalt ühiselt. Lähemalt käsitas ta eestlaste taotlusi Eesti ja Balti küsimuste viimiseks avalikkuse tulipunktidesse.

Leedulaste seisukohad andis edasi A. Gureckas, kes juhtivalt tegev ühes leedu keskses organisatsioonis, Lithuanian American Communitys, mille peakeskus Philadelphias. Märkinud, et leedulased on oma tegevuses jagunenud kolme suurde org-i, milledest Vilkas (Leedu vabastamisvõitluse ülemkomitee) teostab oma nimele vastavat võitlust, siis Ameerika Leedu Nõukogu asukohaga Chicagos, milline koondab poliitilisi organisatsioone, kuna L.A.C. (märgitud eespool) tegutseb kultuuriliste probleemidega.

Kõneleja rõhutas head koostööd eestlaste ja lätlaste organisatsioonidega, toonitades, et Balti rahvusgruppide omavaheline side peab kujunema järjest tugevamaks ja nii lähedaseks kui iganes võimalik, kuna ühised ülesanded seda nõuavad. See toob kaasa ka meie võistlustöös meie päritolumaade okupandi, Vene vastu, tõhusamaid tulemusi.

Preester N. Trepsa, kes tuntud aktiivse Batuni tegelasena selle abiesimehena, soovitas luua keskust, mis aitab kaotada parallelismi meie võitlustöös, mis vahel esineb. Ta rõhukoondamisele, mis meie võitlustöös omab tohutu tähtsuse.

Läbiräägimistel toodi ette huvitav olukord USA seadustikus, milles puudub punkt, mis lubab asüüli andmist ,mida USA praktiliselt teostab. Tähelepanu juhiti ka kiriklike orgide tööle põgenenutele peatusvõimaluste taotlemisel. Üks sõnavõtjaist märkis, et kahjuks jääb tõsiasjaks, et USA on kommunistlikest, diktatuurimaadest põgenenuid välja andnud. Nende seas pole olnud küll baltimaalasi peale Kudirka. Ameerika Hääle Leedu saadete toimetuse juhataja Jurgela, kes on kauaaegne tegelane Balti koostöö alal USA-s sündinud leedulasena,

puudutas läbiräägimisil eeskujuna varemaaegset koostööd balti rahvusgruppide vahel, mis väga suure tähtsuse omas Baltikumi okupeerimise järele ja ka sõja päevil.

BALTI NOORTE JA ÜLIÕPILASTE AKTIVITEET

Laudkonna sõnavõtte juhtis dr. H. Ainso, Batuni esimees ja tuntud aktivist noorema generatsiooni poolt läbiviidud aktsioonides. Selles laudkonnas oli kaastegev silmapaistvalt aktiivselt ja heade argumentidega Kanada RVN abiesimees Udo Petersoo, kes kutselt teoloog, tegutsedes Torontos keskkooli inglise keele õpetajana.

Sõnavõtte alustas U. Petersoo, käsitades huvitavalt sageli esile tõstetavat generatsioonide vahe küsimust.

Tema seisukoht oli ta kogemuste põhjal, et seda vahet taoliselt nagu seda mõned esile nihutavad, ei eksisteeri.

Ta töi Toronto eestlaste saavutusena esile ka Tartu kolledzhi hoone püstitamise jne. Kõnelejal tuli hiljem astuda vaidlusse mõnede lätlaste ja leedulastest noortega, kes püüdsid väita just generatsioonide vahet.

Sõnavõttudes tõsteti üles ka Balti vabariikide saatuse ja selle eest võitlemise küsimus, kusjuures üks end lätlaseks deklareerinud Torontost saabunu arvas, et tuleb end asetada ja sissegi elada sellele, et oled kanadalane ja siis käsitada võitlusküsimusi. Kui tema tähelepanu juhiti sellele, et Kanadas on näiteks prantsuse päritoluga kodanikke, et miks siis ei või keegi olla kas lätlane, eestlane või leedulane, ei saadud noorelt enam endist vastust.

Hilisemas diskussioonis käsitas U. Petersoo veel vabaduste küsimuts, mis kahjuks tänapäeva üliõpilastes on kohati leidnud tõlgitsuse, mis lubab minna isegi põletamisteni. Kontaktides okup. kodumaadega märkis ta, et ei saa uskuda seda, et noorem generatsioon õieti mõistab seda, mis tä näeb kogemusteta isikuna raudeesriide taga.

Huvitav diskussioon tekkis paari lätlasest üliõpilase vahel, kus üks neist, G. Mastinsh rõhutatult toonitas oma rahva ajaloo tundmise vajadust ja seda, et sa pead teadma, kes sa oled, kui tahad kasulik olla selles võituses, mis on käimas.

Ümberrahvustamise küsimustes, mis ka balti noori ähvardamas, surus U. Petersoo sellekohased väited "vastu seina" näitega juutidest, kes aastatuhandeid elanud vööraste rahvaste seas ja ikka jäänud endiks. Ka juhtis ta külastusküsimustes tähelepanu N .Vene aparatuurile, mis töötab suure hoolimatuse, kavaluse ja intensiivsusega.

BALTI AJAKIRJANDUSE JA RAADIOTE

küsimuses juhtis paneeli Bostonis bergs. Andnud ülevaate raadio tööst läti saateid korraldav S. Lambergs. Andnud ülevaate raadio tööst üldse ,ja rõhutanud selle tähtsust, märkis ta, et ta oma raadiosaateis on käsitanud ka teiste Baltimaade küsimust ja ühiseid probleeme. Läti Ajakirjanike Liidu esimees V. Irbe köneles praeguse balti pressi tööst ja selle raskusist tuleviku mõttes ,märkides, et noorte juurdetõmbamist takistab seal muu kõrval kogemuste puudus, eriti keele oskus.

Ta tegi teatavaks, et äsja lepiti kokku töö jatkumiseks ka pärast siin toimuvat ja et esimene kokkutulek toimub juba neljapäeval Eesti Majas.

Mitmete sõnavõtjate poolt tõsteti üles ingliskeelsete lehekülgede avaldamise mõte, mis aga ei leidnud eriti poolehoidu. Avaldati ka mõte, et võiks kaaluda võimalust ühise balti ingliskeelse väljaande ellukutsumiseks.

Ingliskeelse lehekülje osas märgiti, et ilmselt see pole tasuv ega ülesannet täitev, kuna seda pole teostanud isegi suure tiraazhiga Chicagos ilmuvad leedu ajalehed.

Korduvalt leidis rõhutamist raadiosaadete tähtsus, millised saated on aga võimalikud vaid toetajate leidmisel.

Üles tõsteti ka raadiosaadeta probleem okup. Baltikumi jaoks kas Radio Free Europe või Radio Liberty juures, milledeks on oluline ühiste sammude astumine. Küsimus leidis pikema arutelu ühes seniste eeltööde äramärkimisega.

Seoses kõigega leidsid äramärkimist S. Lambergsi poolt ka Vene võtted baltimaalaste vastu, milleks kasutatud ka meie asukohamaade kodanikke ja ajakirjanduse alal töötajaid. Neile tulevad anda vastulöögid ja selgitused ühes paljastamistega.

VÕIMALUSIST USA JA KANADA POLIITIKAS

oli järgmise laudkonna teemaks, millises sõnavõtte juhtis dr. phil. S. Spilners. Eestlasist olid selles laudkonnas kaastegevad ERKÜ juhatusliikmed dr. A. Paliop ja vabariiklikus partei keskkomitees nõunikuna kaasatöötav Ilmar Pleer ning Baltimore E. Seltsi kauaaegne esimees Kalju Popp, kes on vabariiklikus parteis valitud Baltimore linna keskkomitee liikmeks ja kes nimetati partei keskorganisatsiooni poolt Marylandi rahvusgruppide divisioni direktoriks, omades idaranniku eestlasist parteiliselt mõjukama positsiooni.

K. Popp, köneldes praktilistest kogemustest ja tööst etniliste gruppidega, rõhutas eriti vajadust arvukamaks osavõtuks poliitilisest tööst. Temal on olnud isiklikult võimalus koostööd arendada paljude ja ka suurte rahvusgruppidega väga soodsaks arenenud ühkkonnas.

Kontaktid, mis saavutatakse parteilises töös algul oma osariigis, annavad võimalusi püris oluiliseks kokkupuuteiks - poliitilisel arcenil, millel suur tähtsus ka Balti probleemide selgitamisel. K. Popp esines ka hiljem küsimuste selgitamiseks ja praktiilisteks näpunäideteks.

Mitmete sõnavõtjate poolt tõsteti üles võimalus koos teiste etniliste gruppidega oma kandidaatide esitamiseks.

Kõikide sõnavõtjate seisukoht oli, et kui tahetakse midagi saavutada, peab omama poliitilist mõju. Selle saavutamiseks anti kõnelejate poolt rida praktilisi näiteid, mis kahtluseta ei jää unarusse.

Oma võitluse tõhustamiseks ei vaja meie tegutsemist. Meie peame igal sammul olema poliitikud.

Kanada RVN esimees Ilmar Heinsoo

Konsul Aksel Linkhorst kõnelemas

SIIT ja SEALT

● **Connecticuti eesti seltsi uueks esimeheks USA-s valiti Vaike Lugus. Senine esimees Erich Siismets keeldus kandideerimast. Uue esimehe sai ka kohalik võitlejate ühing — Ülo Anson ja Noortering — Tõnu Kuusik.**

● **New Yorgi Eesti Majas toimus kunstnike Florida Ilvese ja Sirje Männik-Ilvese ühine näitus. Neist on Florida Ilves õppinud Kristjan Raua ja Paul Sepa juures, samuti Brooklyni kunstikoolis New Yorgis. Sirje Männik-Ilves lõpetas New Yorgi ülikooli kunstifakulteedi.**

● **Long-Islandi 1350 osavõtjaga muusikavõistlusel noortele tuli akordioni klassis II-aastastele esimeseks Martin Kald.**

● **Stanfordi ülikooli Hooveri Instituudi raamatukogus USA-s on bibliotekaariks Hilja Kukk. Sinna on deponeeritud ka kadunud Kaarel R. Pusta arhiivi olulisemad osad.**

● **White Plainsis New Yorgi osariigis toimunud näitusel esines kahe skulptuuriga Adele Ulm-Augustus, kelle tööd on vastu võetud ka New Jersey kunstnike aastanäitusele. Sinna on pääsenud veel Haaramd Pitea.**

● **Stockholmi saabus pr. Helvi Leesment, USA Eesti Rahvuskomitee esimehe Heikki Leesmenti lauljatarist abikaasa, kes siin mõne aja jooksul külastab oma ema, pr. Kullamit.**

● **Lauletaja Harri Asi Torontost sooritas reisi Kariibi merre laevaga, m.h. külastades ka Venetsueelat.**

Majahinnad kerkivad Ameerikas

WASHINGTON — USA-s on elumajade hinnad tõusnud viimase kümne aasta jooksul 43 protsenti ja korteriüürid 55 protsenti. Keskmiseks majahinnaks USA-s oli läinud aastal 17.000 dollarit ja keskmine korteriüür 90 dollarit kuus.

Keskmised majahinnad on osariikidest kõige kõrgemad Havais — 35.000, Connecticutis — 25.000, New Jerseys — 23.400 ja Californias — 23.100 dollarit. Kõige odavamad on elamud Arkansase osariigis — keskmiselt 10.600 dollarit. Korteriüüri keskmine on kõige kõrgem läänes ja kõige madalam lõunaosariikides.

Alaskas oli keskmine kõige kõrgem — 171 doll. kuus ja Mississippis kõige madalam — 47 doll.

Eesti konsul vastuvõtul

NEW YORK (VES) — New Yorgi linnanõunik UN-i diplomaatliku ja siinse konsulaarkorpuse alal Mrs. Loeb korraldas diplomaatkonna auks vastuvõtu Metropolitan muuseumi ruumides. Eesti esinduse poolt võttis sellest osa konsul Aksel Linkhorst abikaasaga.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teateil viibis Rootsis oma ema juures Liidia Parek, tütre juures Amalie Palu ja sugulaste juures Lembi Tokko ning Rein Tambik.

Austraalias elavat venda külastas Laine Anni.

Alatiseks söitis Austraaliasse abikaasa juurde Vaike Löuend.

Ungarist söitsid Tallinna Lilian Kruusele külla tuttavad.

Idla juubel Södertäljes

Ernst Idla tähistab seoses oma 70-aastase sünnipäevaga ka Idlatüdrukute ansambli 25-aastast tegevust. Juubelit tähistatakse m.h. kevadmatineega Södertälje teatris "Estrad", kus Harri Olt on direktoriks, laupäeval, 17. aprillil.

Ernst Idla esitab esimest korda ka oma noorimaid õpilasi erikavas — G-11 aastased tütarlapsed. Peaprogrammis on muidugi eliitansambel. Etenduse lõpus toimub Ernst Idla austamistseremoonii.

Nõmmel suri 24. märtsil Jaan Aadli, sünd. 21. sept. 1878 Virumaal.